

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Analýza vývoje daně z příjmů fyzických osob v České republice
v letech 2015–2019 a jeho dopad na daňové zatížení poplatníků

Analysis of Development of Personal Income Tax in the Czech Republic
in Years 2015–2019 and its Impact on Tax Burden on Taxpayers

Student:
Vedoucí diplomové práce:

Bc. Kamila Motřková
doc. Ing. Alžběta Bieliková, PhD.

Ostrava 2020

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Kamila Motřková

Studijní program:

N6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6202T049 Účetnictví a daně

Téma:

Analýza vývoje daně z příjmů fyzických osob v České republice v letech 2015-2019 a jeho dopad na daňové zatížení poplatníků
Analysis of Development of Personal Income Tax in the Czech Republic in Years 2015-2019 and its Impact on Tax Burden on Taxpayers

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika daňového systému České republiky
 3. Analýza změn ve zdanění příjmů fyzických osob v České republice v jednotlivých letech
 4. Praktická aplikace vybraných změn v modelových příkladech
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

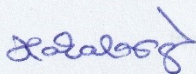
- TUOMALA, Matti. *Optimal Redistributive Taxation*. Oxford: Oxford University Press, 2016. 487 p. ISBN 978-0-19-875341-4.
- VANČUROVÁ, Alena a Hana ZÍDKOVÁ. *Daně v podnikání*. Praha: 1. VOX, 2019. 388 s. ISBN 978-80-87480-71-7.
- VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2019*. 15. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 560 s. ISBN 978-80-7598-325-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

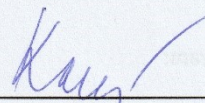
Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Alžbeta Bielíková, PhD.**

Datum zadání: 22.11.2019

Datum odevzdání: 24.04.2020

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. Ing. Lenka Kauerová, CSc.
proděškanka pro studium
na základě pověření k jednání č.j.
VSB/19/050319/9900 ze dne 24. 9. 2019

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 až 5, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 24.4.2020

Motková
Bc. Kamila Motřková

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Charakteristika daňového systému České republiky	7
2.1	Vymezení pojmu daň	7
2.1.1	Funkce daní.....	7
2.1.2	Konstrukční prvky daní	8
2.1.3	Klasifikace daní	10
2.1.4	Daňový systém.....	11
2.1.5	Měření daňového zatížení.....	12
2.2	Daňový systém České republiky	14
2.2.1	Správa daní v České republice.....	14
2.3	Daň z příjmů fyzických osob	15
2.3.1	Základní konstrukční prvky daně z příjmů fyzických osob v ČR	15
2.3.2	Ostatní konstrukční prvky daně z příjmů fyzických osob v ČR	18
2.3.3	Výpočet daňové povinnosti	21
3	Analýza změn ve zdanění příjmů fyzických osob v České republice v jednotlivých letech.....	22
3.1	Historie daní ve světě	22
3.2	Historie daní v českých zemích.....	23
3.2.1	Daně v českých zemích až do vzniku Československa	23
3.2.2	Daně v Československu	25
3.2.3	Daně v samostatné České republice.....	26
3.2.4	Daň z příjmů fyzických osob a její vývoj	27
3.3	Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2015	28
3.3.1	Pravidelně vyplácené důchody	28
3.3.2	Soukromé životní pojištění	29
3.3.3	Bezüročné zápůjčky	30
3.3.4	Autorské honoráře.....	30
3.3.5	Výdaje procentem z příjmů.....	30
3.3.6	Spolupracující osoby.....	31
3.3.7	Solidární zvýšení daně	31
3.3.8	Sleva na dani za umístění dítěte a daňové zvýhodnění.....	32
3.4	Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2016	32
3.4.1	Druhý a třetí důchodový pilíř.....	32
3.4.2	Příjmy z výroby elektřiny	33
3.4.3	Elektronická evidence tržeb	33

3.4.4	Sleva na dani za umístění dítěte a daňové zvýhodnění.....	34
3.5	Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2017	34
3.5.1	Srážková daň.....	34
3.5.2	Výdaje procentem z příjmů.....	35
3.5.3	Daň stanovená paušální částkou	35
3.5.4	Výhry z hazardních her	36
3.5.5	Odběr krve a krvetvorných buněk	36
3.5.6	Sleva na invaliditu a pro držitele průkazu ZTP/P	36
3.5.7	Daňové zvýhodnění	37
3.6	Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2018	37
3.6.1	Zaměstnanecké benefity	37
3.6.2	Příjmy profesionálních sportovců	38
3.6.3	Daňové zvýhodnění	38
3.7	Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2019	38
3.7.1	Srážková daň.....	39
3.7.2	Superhrubá mzda	39
3.7.3	Výdaje procentem z příjmů.....	40
3.8	Meziroční srovnání vybraných údajů ovlivňujících výši daňové povinnosti... 40	
3.8.1	Minimální mzda a částky odvozené od minimální mzdy	41
3.8.2	Průměrná mzda a částka odvozená od průměrné mzdy	42
3.8.3	Daňové zvýhodnění	43
3.9	Výhled změn ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR do budoucna	44
4	Praktická aplikace vybraných změn v modelových příkladech.....	46
4.1	Modelový příklad č. 1	46
4.1.1	Výpočet daňové povinnosti	46
4.1.2	Zhodnocení výsledků.....	48
4.2	Modelový příklad č. 2	49
4.2.1	Výpočet daňové povinnosti	49
4.2.2	Zhodnocení výsledků.....	51
4.3	Modelový příklad č. 3	52
4.3.1	Výpočet daňové povinnosti	52
4.3.2	Zhodnocení výsledků.....	55
4.4	Modelový příklad č. 4	56
4.4.1	Výpočet daňové povinnosti	56
4.4.2	Zhodnocení výsledků.....	57
4.5	Modelový příklad č. 5	59
4.5.1	Výpočet daňové povinnosti	59

4.5.2	Zhodnocení výsledků	61
4.6	Vývoj daňového zatížení v modelových příkladech	62
4.7	Zhodnocení dopadu změn daně z příjmů FO na daňové poplatníky.....	62
4.8	Navrhované změny daně z příjmů FO	63
5	Závěr	64
	Seznam použité literatury	65
	Seznam zkratk	67

1 Úvod

Se vznikem prvních států v období starověku byly zavedeny také první daně a poplatky daňového charakteru. Od té doby prošly daně obrovským vývojem. Z dobrovolných naturálních poplatků odváděných panovníkovi se postupem času vyvinuly v povinnou peněžní platbu do veřejných rozpočtů. V historii českých zemí a tehdejšího Československa proběhlo několik daňových reforem. K poslední velké daňové reformě došlo se vznikem samostatné České republiky, kdy byl mimo jiné vydán zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který platí dodnes, avšak od roku 1993 byl mnohokrát novelizován.

Diplomová práce je zaměřena na novely provedené v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v letech 2015 až 2019. Cílem práce je analyzovat vývoj a změny ve zdanění příjmů fyzických osob v České republice v letech 2015–2019 a následně zhodnotit dopad vybraných změn na daňové zatížení poplatníků.

V teoretické části diplomové práce, konkrétně ve druhé kapitole, je vysvětlen pojem daň, základní funkce daní a také jejich klasifikace. Jsou zde rozebrány jednotlivé konstrukční prvky daní a také jsou zde naznačeny možné způsoby výpočtu daňového zatížení poplatníků. Dále je druhá kapitola věnována daňovému systému České republiky se zaměřením na daň z příjmů fyzických osob, její konstrukční prvky a způsob výpočtu této daně.

Třetí kapitola je věnována stručnému nastínění historického vývoje daní, a především daně z příjmů fyzických osob, ve světě a v českých zemích. Následně je v této kapitole analyzován vývoj a změny daně z příjmů fyzických osob v letech 2015 až 2019. Kapitola je zakončena výhledem plánovaných daňových změn do budoucna.

Čtvrtá kapitola je praktickou částí diplomové práce a je tvořena pěti modelovými příklady zahrnujícími vybrané změny analyzované ve třetí kapitole. Ke každému příkladu je uveden postup výpočtu v jednotlivých letech a závěrečné zhodnocení dopadu vybrané změny na daňovou povinnost a daňové zatížení poplatníka. Nedílnou součástí každého příkladu je vyplněné daňové přiznání za rok 2019, které je přílohou k této diplomové práci. V závěru kapitoly jsou navrženy možné změny daně z příjmů fyzických osob.

Při zpracování diplomové práce byla použita metoda deskripce, analýzy, modelování a komparace.

2 Charakteristika daňového systému České republiky

Pro pochopení problematiky zdaňování příjmů fyzických osob je nezbytně nutné vymezit některé základní pojmy a teoretické aspekty daní, proto je tato kapitola zaměřena nejen na daň z příjmů fyzických osob a daňový systém České republiky, ale v první řadě na samotnou definici daně, funkce daní, základní konstrukční prvky daní, jejich členění a způsoby měření daňového zatížení.

2.1 Vymezení pojmu daň

V literatuře je možné najít nespočet různých definic daně. Tyto definice se liší dle jednotlivých autorů. Příliš rozlišné však tyto definice nejsou a v zásadě většina z nich zahrnuje obdobné charakteristické prvky daně. Všichni autoři se shodují v tom, že prostřednictvím daní se odčerpává část příjmů ze soukromého sektoru do sektoru veřejného. Většina definic je taktéž v souladu ve stanovení povinnosti platit daň, přičemž tato povinnost je daňovým poplatníkům dána zákonem. Zaplacená daň je neekvivalentní a nenávratná, nelze tedy očekávat jakékoliv protiplnění ze strany státu ani navrácení zaplacené daně zpět. Účel, na který bude daň po zaplacení využita, není nikde předem stanoven a ani jej nelze žádným způsobem ovlivnit. Daň je tedy obecně vzato povinná platba do veřejného rozpočtu, která je neekvivalentní, neúčelová a nenávratná.

2.1.1 Funkce daní

Daně jsou příjmem veřejných rozpočtů a v ekonomice plní 3 hlavní funkce:

1. **Alokační funkce** – zabývá se vhodným rozdělením vládních výdajů mezi veřejný a soukromý sektor tak, aby veřejný sektor zasahoval do tržního mechanismu v případech, kdy je spotřeba soukromého sektoru v dané oblasti nízká nebo naopak příliš vysoká.
2. **Redistribuční funkce** – vzhledem k tomu, že v ekonomice existují značné rozdíly v rozdělení bohatství a důchodů, uplatňuje vláda systém přerozdělování důchodů od bohatších obyvatel k chudším. Prostřednictvím daní a transferových plateb se stát snaží snížit rozdíly v životní úrovni obyvatelstva.

- 3. Stabilizační funkce** – je spojována s využitím daní ke zmírňování cyklických výkyvů ekonomiky. V situaci ekonomického růstu tak daně odčerpávají do veřejných rozpočtů větší část finančních prostředků a tvoří tak peněžní rezervu na fázi ekonomického poklesu.¹

2.1.2 Konstrukční prvky daní

Velikost dopadu daní na konkrétní subjekty je dána konstrukčními prvky daní, které bývají obvykle členěny na základní a ostatní konstrukční prvky. Každá daň je obvykle v zákoně definována právě prostřednictvím jednotlivých konstrukčních prvků.

1. Základní konstrukční prvky daní

Základní konstrukční prvky daní jsou takové, bez nichž daň nelze charakterizovat a jsou to:

- **Subjekt daně** – je ten, kdo je povinen daň platit nebo odvádět. Jako poplatník daně je označován subjekt, na jehož příjmy nebo majetek je daň uvalena a nese tedy daňové břemeno. Subjekt, který od poplatníků daň vybírá a je ze zákona povinen vybranou daň odvést do veřejného rozpočtu, je nazýván plátcem daně. V situaci, kdy daňový subjekt nese daňové břemeno a současně svoji vyměřenou daň odvádí, je poplatníkem i plátcem jedna a táž osoba.
- **Předmět daně** – daň je obecně vybírána z předmětu daně, nejčastěji z majetku, ze spotřeby, z příjmů a z hlavy.
Daň z majetku, jak už název napovídá, je uvalena na majetek poplatníka. Není zdaněna pouze držba hmotného či nehmotného majetku, ale např. i jeho nabytí. Daň ze spotřeby se vztahuje na spotřebu zboží a služeb a je zahrnuta do cen vybraných komodit, tudíž je od poplatníků vybírána a odváděna prostřednictvím plátců daně, kterými jsou nejčastěji výrobci daných výrobků či poskytovatelé zdaňovaných služeb.

¹ ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C. H. Beck, 2003. 249 s. ISBN 80-7179-413-9.

Daň z příjmů, často také označovaná jako důchodová daň, zdaňuje veškeré příjmy poplatníka, tedy mzdy, renty či zisky.

Daň z hlavy se týká bez výjimky všech občanů státu bez ohledu na jejich příjem a je v podstatě placena z titulu existence. Tato daň byla vybírána především v minulosti a dnes už se jako taková téměř nevyskytuje. V České republice se dani z hlavy typově podobá poplatek za odpad. ²

- **Základ daně** – předmět daně je nutné vyjádřit v kvantifikovatelných jednotkách. K tomuto je určen základ daně, který je vyjádřením předmětu daně právě v měřitelných jednotkách, nejčastěji v peněžních, ale mnohdy i v nepeněžních, např. v kusech, v jednotkách délky, váhy nebo objemu.
- **Sazba daně** – ze základu daně je daň vypočtena pomocí určitého kritéria, kterým je sazba daně. U některých daní je stanovena jedna sazba daně, která je aplikována na všechny předměty daně a na všechny subjekty daně bez rozdílu. Pro určitý druh daní však lze stanovit i vícero sazeb daně, které mohou být diferencovány podle různých typů předmětu daně, dle subjektu daně nebo podle jiných měřítek. Co se způsobu vyjádření sazby daně týče, je možno ji vyjádřit dvěma odlišnými způsoby. První variantou je sazba daně vyjádřená v procentech, která je používána, pokud je základ daně vyjádřen v peněžních jednotkách. Dle stupně progrese pak tuto daň lze členit na lineární, progresivní a regresivní. Lineární sazba daně se změnou daňového základu nemění, progresivní daňová sazba je tím vyšší, čím je vyšší základ daně a regresivní sazba daně s růstem daňového základu klesá. Druhým způsobem vyjádření sazby daně je pevná sazba daně, která bývá aplikovaná u daní s nepeněžně vyjádřeným základem daně. Obvykle se jedná o peněžní částku stanovenou na jednotku základu daně, tedy např. na 1 kus, na 1 metr či 1 litr. ³

² VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2018*. 14. vyd. Praha: 1. VOX, 2018. 404 s. ISBN 978-80-87480-63-2.

³ MINISTERSTVO FINANCÍ. *Daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění a hazardní hry*. [online]. [cit. 9.10.2019]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

- **Zdaňovací období** – je časový interval, za který se určuje základ daně a za který se daň vybírá. Nejčastěji se v oblasti daní vyskytuje zdaňovací období v délce kalendářního roku, čtvrtletí nebo měsíce.
- **Rozpočtové určení** – z definice pojmu daň plyne, že daň je příjmem veřejného rozpočtu státu. Je však nezbytně nutné určit, do kterého veřejného rozpočtu výnosy z konkrétní daně poplynou, obvykle je to do státního rozpočtu, případně do rozpočtů krajů nebo obcí.

2. Ostatní konstrukční prvky daní

Ostatní konstrukční prvky jsou doplňkem k základním konstrukčním prvkům daní. Patří mezi ně:

- **Osvobození od daně** – v některých situacích může být část předmětu daně od daně osvobozena, tzn. tato část předmětu daně nevstupuje do základu daně a daň na ni tedy nebude aplikována. Často je osvobození od daně spojeno se splněním určitých předpokladů a podmínek.
- **Odpočty od základu daně** – prostřednictvím odpočtů od základu daně lze snížit základ daně. Podobně jako osvobození od daně, jsou i odpočty od základu daně většinou vázány na splnění některých zákonem daných podmínek.
- **Slevy na dani** – slevy na dani, na rozdíl od výše zmiňovaných odpočtů, nejsou odečítány od základu daně, ale od celkové vypočtené daně. Slevy na dani mohou být stanoveny jako pevná peněžní částka nebo procentuální sazba z výsledné daně.

2.1.3 Klasifikace daní

Daně je možno klasifikovat podle různých kritérií. Primárně jsou daně členěny na přímé a nepřímé dle vztahu k důchodu daňového poplatníka. Přímé daně se odvíjí od důchodu či majetku poplatníka a nelze jejich úhradu převést na jiný ekonomický subjekt. Plátce daně je tedy zároveň poplatníkem přímé daně. Mezi tyto daně jsou začleněny daně z důchodu a daně z majetku. Oproti tomu jsou daně nepřímé převáděny na jiný subjekt,

a to prostřednictvím zahrnutí těchto daní do prodejních cen statků či služeb. Pokud se jedná o daně nepřímé, je nutno rozlišit osobu daňového poplatníka a plátce daně. Poplatníkem je zde taková osoba, která platí daň zahrnutou v ceně statku či služby, plátcem je potom osoba povinná nepřímou daň od poplatníků vybrat a odvést ji finančnímu úřadu. Nejčastěji jsou mezi daně nepřímé zahrnuty daně ze spotřeby – daně všeobecné a akcízy.

V případě, že je daň uvalena na stavovou veličinu, je nazývána daní kapitálovou. Obvykle tomu tak je u daní majetkových. Jako daně běžné jsou označovány daně uvalené na tokovou veličinu, například na důchod či spotřebu.

Dále lze uvést členění daní na osobní a daně in rem. U osobních daní je brána v úvahu důchodová situace poplatníků, v případě daní in rem platební schopnost poplatníka zohledněna nebývá a všichni poplatníci tuto daň platí ve stejné výši bez ohledu na výši jejich příjmů. Tento typ daně bývá uplatňován u nepřímých daní.

Dle daňového určení rozlišujeme daně státní, které jsou příjmem státního rozpočtu, daně svěřené, které jsou příjmem rozpočtů obcí, na jejichž území byly vybrány, dále daně municipální a daně vyšších územně samosprávných celků.

Za významné členění daní lze považovat klasifikaci dle stupně progrese. Na základě tohoto členění daní rozlišujeme daně proporcionální, progresivní a regresivní. U daní proporcionálních zůstává daňové zatížení poplatníka i přes změny v jeho důchodu stejné. U progresivních daní daňové zatížení poplatníka s růstem jeho důchodu roste, u regresivních daní naopak s růstem důchodu daňové zatížení klesá.⁴

2.1.4 Daňový systém

Jako daňový systém je označován soubor všech daní aplikovaných a vybíraných v konkrétní národní ekonomice, veškeré vztahy mezi těmito daněmi a způsob jejich výběru a odvodu do veřejných rozpočtů. Součástí daňových systémů je mimo jiné i správa daní. Dobrý daňový systém by měl zajistit dostatečný daňový výnos, ovšem s ohledem na platební schopnost poplatníků a s co nejmenšími zásahy do tržních vztahů. Dále by národní daňový systém neměl být příliš komplikovaný a měl by být pro poplatníky srozumitelný. Nezbytně nutné jsou však přesné právní termíny a formulace v daňových

⁴ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 272 s. ISBN 978-80-7478-841-3.

zákonech a to tak, aby bylo možné v co největší míře předejít nelegálním daňovým únikům a podvodům. V neposlední řadě by měl být daňový systém schopen rychle reagovat na ekonomické a politické změny.

2.1.5 Měření daňového zatížení

Daňové zatížení je makroekonomický ukazatel, jenž vyjadřuje skutečnou výši daňového břemene daňových poplatníků, tzn. součet všech odvodů do veřejných rozpočtů. Tento ukazatel je nejčastěji využíván pro mezinárodní porovnání daňových systémů jednotlivých zemí. Daňové zatížení lze měřit prostřednictvím různých indikátorů.⁵

a) Daňová kvóta

Ukazatel daňové kvóty je využíván k analýze vývoje daňového zatížení v čase a také ke srovnání daňového zatížení jednotlivých států. Daňová kvóta se vypočte jako podíl daňových příjmů veřejných rozpočtů a hrubého domácího produktu v běžných cenách, tedy v cenách platných ve sledovaném období. Takovou daňovou kvótu označujeme jako jednoduchou, viz. rovnice 2.1. Pokud daňové příjmy zahrnují mimo jiné také příspěvky na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, hovoříme o daňové kvótě složené, viz. rovnice 2.2. Pro výpočet daňové kvóty mohou být využity různé metody, nejčastěji je využívána metodika OECD nebo metodika Eurostatu. Výsledné hodnoty vyjadřují procento daňového zatížení daného státu a mohou se mírně lišit v závislosti na použité metodice.

$$\text{Jednoduchá daňová kvóta} = \frac{\text{Daňové příjmy veřejných rozpočtů}}{\text{HDP v běžných cenách}} \cdot 100 \quad (2.1)$$

$$\text{Složená daňová kvóta} = \frac{\text{Daňové příjmy veřejných rozpočtů včetně pojistného}}{\text{HDP v běžných cenách}} \cdot 100 \quad (2.2)$$

Dle metodiky OECD dosáhla složená daňová kvóta v roce 2018 v ČR 35,28 %.⁶

⁵ TUOMALA, Matti. *Optimal Redistributive Taxation*. Oxford: Oxford University Press, 2016. 487 p. ISBN 978-0-19-875341-4.

⁶ OECD. *Tax Revenue*. [online]. [cit. 1.5.2019]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/tax/tax-revenue.htm>.

b) Implicitní daňové sazby

K měření daňového zatížení konkrétních činností a komodit jsou určeny implicitní daňové sazby, jejichž hodnotu lze vypočítat jako podíl daňového výnosu z konkrétní činnosti či komodity k daňovému základu. Rozlišujeme 3 základní implicitní daňové sazby, viz. rovnice 2.3, 2.4 a 2.5:⁷

$$\text{Implicitní daňová sazba na kapitál} = \frac{\text{Daně z kapitálu}}{\text{Kapitálový a firemní důchod}} \cdot 100 \quad (2.3)$$

$$\text{Implicitní daňová sazba na spotřebu} = \frac{\text{Daně ze spotřeby}}{\text{Náklady domácností na spotřebu}} \cdot 100 \quad (2.4)$$

$$\text{Implicitní daňová sazba na práci} = \frac{\text{Daně z práce včetně pojistného}}{\text{Náklady na práci}} \cdot 100 \quad (2.5)$$

c) Efektivní daňová sazba

Efektivní daňová sazba zohledňuje mimo jiné také odčitatelné položky od daně, slevy na dani a daňové zvýhodnění na děti. Z tohoto důvodu má efektivní daňová sazba lepší vypovídací schopnost o daňovém zatížení státu nežli nominální daňová sazba. Jedná se o procentní podíl výsledné daňové povinnosti na hrubém příjmu. Výpočet efektivní daňové sazby je vyjádřen pomocí rovnice 2.6.

$$\text{Efektivní daňová sazba} = \frac{\text{Daňová povinnost}}{\text{Hrubý příjem}} \cdot 100 \quad (2.6)$$

d) Den daňové svobody

Jako den daňové svobody je označován den, který rozděluje kalendářní rok do dvou období. V prvním období roku poplatníci pracují a vydělávají na pokrytí vládních výdajů. Ve druhém období, které je započato právě dnem daňové svobody, již poplatníci vydělávají sami na sebe a se svým výdělkem tak mohou nakládat dle vlastního uvážení.

V roce 2019 připadl den daňové svobody v České republice na 23. června, což znamená, že čeští poplatníci v tomto roce pracovali celkem 174 dní pro stát a 191 dní pro

⁷ EUROPEAN COMMISSION. *Taxation Trend in the European Union*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. 299 p. ISBN 978-92-76-00659-6

svoji spotřebu. Jako první mezi zeměmi EU nastal den daňové svobody v Rumunsku, a to 24. dubna 2019, nejdéle na stát pracovali občané Francie, a to až do 28. července 2019.⁸

2.2 Daňový systém České republiky

Jak již bylo zmíněno v kapitole 2.1., daně jsou primárně členěny na přímé a nepřímé.

Dle tohoto základního dělení je do přímých daní v České republice zahrnována daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob, které jsou upraveny v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „zákon o daních z příjmů“). Dále mezi přímé daně uvalené na území České republiky patří daň z nemovitých věcí zahrnující daň z pozemků a daň ze staveb (viz. zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí), daň z nabytí nemovitých věcí (viz. zákon č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí), daň silniční (viz. zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční) a daň z hazardních her, která je v České republice nejmladší daní (viz. zákon č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her).

Za nepřímé daně jsou v tuzemsku považovány spotřební daně, mezi které patří daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproductů, daň z tabákových výrobků a daň ze surového tabáku (viz. zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních), dále daně ekologické – daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny (viz. zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů). Poslední, avšak neméně důležitou nepřímou daní, je daň z přidané hodnoty (viz. zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty).

2.2.1 Správa daní v České republice

Klíčovým zákonem upravujícím způsob a pravidla výběru a správy daní v České republice je zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, který stanovuje mimo jiné cíl správy daní, kterým je výběr daní ve správné výši a včas. Správci daně jsou správní nebo jiné pověřené státní orgány, nejčastěji orgány finanční správy, které mají vymezenou místní příslušnost.

⁸ DELOITTE. *Češi budou letos na odvod daní pracovat 174 dní, den daňové svobody bude 23. června.* [online]. [cit. 1.5.2019]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/press/articles/cze-tz-den-danove-svobody-bude-23-cervna-2019.html>.

Správci daně se při správě daní řídí určitými zásadami, jako je dodržování zákonných postupů, nezneužívání svých pravomocí, zachovávání mlčenlivosti nebo respektování rovnosti daňových subjektů. Náplní práce správce daně je vedení daňových řízení, vyhledávací činnost, zabezpečování placení daní, vyzývání daňových subjektů ke splnění povinností, provádění daňových kontrol a vedení evidence daňových subjektů a jejich povinností. V případě neplnění povinností ze strany daňového subjektu má správce daně možnost zahájit daňovou exekuci nebo udělit daňovému subjektu peněžitou pokutu.

2.3 Daň z příjmů fyzických osob

V podkapitole 2.1.2 byly nastíněny obecné konstrukční prvky daní v členění na základní a ostatní konstrukční prvky. Pro účely této práce je žádoucí vymezení těchto konkrétních konstrukčních prvků u daně z příjmů fyzických osob v České republice.

2.3.1 Základní konstrukční prvky daně z příjmů fyzických osob v ČR

V první řadě je nezbytné formulovat základní konstrukční prvky daně z příjmů FO, jako je subjekt daně, předmět daně, základ daně, daňová sazba, zdaňovací období a rozpočtové určení.

- **Subjekt daně** – subjektem jsou u daně z příjmů fyzických osob všechny fyzické osoby, které jsou povinny tuto daň platit, eventuálně ji odvádět. Poplatníci jsou členěni na daňové rezidenty a nerezidenty. Za daňové rezidenty jsou považovány fyzické osoby mající bydliště na území ČR nebo pobývající na území ČR déle než 183 dnů v kalendářním roce. Veškeré příjmy takových osob, tedy příjmy tuzemské i zahraniční, podléhají zdanění v ČR. Pokud fyzická osoba nesplňuje podmínky daňového rezidenta, tzn. nemá na území ČR bydliště ani se zde nezdržuje déle než 183 dnů, je označována jako daňový nerezident a daňová povinnost se vztahuje jen na příjmy z tuzemských zdrojů. Plátcem daně jsou fyzické osoby, jenž odvádějí vlastní daň nebo daň vybranou od ostatních daňových poplatníků.

- **Předmět daně** – jak už sám název této daně napovídá, předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou veškeré příjmy těchto osob, ať už peněžní, nepeněžní či příjmy dosažené směnou. Výjimkou jsou příjmy taxativně vymezené v zákoně o dani z příjmů jakožto příjmy, které nejsou předmětem daně. Za předmět daně z příjmů fyzických osob je zákonem o dani z příjmů považováno těchto 5 typů příjmů:
 - a) **příjmy ze závislé činnosti** – především mzdy, platy, funkční požitky a obdobná plnění,
 - b) **příjmy ze samostatné činnosti** – příjmy ze zemědělské výroby, z živnostenského nebo jiného podnikání, podíly společníka v.o.s. a komplementáře k.s., příjmy z autorských práv, z výkonu nezávislého povolání a další,
 - c) **příjmy z kapitálového majetku** – příjmy z držby finančního majetku, např. podíly na zisku obchodní korporace nebo podílového fondu, podíly na zisku tichého společníka, úroky z vkladů na účtech, které nejsou určeny pro podnikání, úroky z poskytnutých úvěrů apod.,
 - d) **příjmy z nájmu** – příjmy z nájmu nemovitých věcí, bytů nebo movitých věcí, pokud se nejedná o příležitostný nájem,
 - e) **ostatní příjmy** – v podstatě všechny ostatní příjmy, které nespadají do předchozích 4 kategorií příjmů.
- **Základ daně** – základ daně z příjmů fyzických osob je vypočten jako součet pěti dílčích základů daně z výše uvedených druhů příjmů.
 - a) **Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti** – základem daně z příjmů ze závislé činnosti je tzv. superhrubá mzda. Jedná se o hrubou mzdu navýšenou o zdravotní a sociální pojištění hrazené za zaměstnance jeho zaměstnavatelem. Sazba zdravotního pojištění hrazeného zaměstnavatelem činí 9 % z hrubé mzdy, sazba sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem 24, 8 % z hrubé mzdy zaměstnance.
 - b) **Dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti** – u příjmů ze samostatné činnosti jsou základem daně příjmy ze samostatné činnosti snížené o prokazatelné výdaje na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů.

- c) **Dílčí základ daně z příjmů z kapitálového majetku** – u příjmů z kapitálového majetku je základ daně tvořen pouze příjmy z tohoto majetku. Od těchto příjmů se dále žádné položky neodečítají.
- d) **Dílčí základ daně z příjmů z nájmu** – zde je dílčí základ daně vypočten obdobně jako u příjmů ze závislé činnosti. Jedná se o příjmy z nájmu ponížené o výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů.
- e) **Dílčí základ daně z ostatních příjmů** – pro výpočet dílčího základu daně z ostatních příjmů je od příjmů taktéž možné odečíst výdaje na dosažení, zajištění a udržení ostatních příjmů.

Zde je vhodné ještě podotknout, že dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti a dílčí základ daně z příjmů z nájmu mohou být ve výsledku i záporné hodnoty. V takovém případě dochází ke vzniku daňové ztráty. Je to způsobeno možností odpočtu výdajů na dosažení těchto příjmů. Tato možnost se nabízí rovněž u výpočtu dílčího základu daně z ostatních příjmů, zde je však možné výdaje odečíst pouze do nuly. Dílčí základ daně z ostatních příjmů tedy záporný být nemůže.⁹

- **Sazba daně** – vzhledem ke skutečnosti, že základ daně z příjmů fyzických osob je vykazován v peněžních jednotkách, je u této daně uplatňováno procentuální vyjádření sazby daně. V České republice je základ daně z příjmů FO zdaňován lineární daňovou sazbou ve výši 15 %. Některé zdroje však označují tuto sazbu daně za progresivní. Důvodem je tzv. solidární zvýšení daně, které ovšem může být aplikováno pouze na příjmy zahrnované do dílčího základu daně ze závislé činnosti a na dílčí základ daně ze samostatné činnosti, a to pouze v takové situaci, kdy je součet těchto dvou položek vyšší než 48násobek průměrné mzdy. Solidární zvýšení daně činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem zmiňovaných příjmů a 48násobkem průměrné mzdy.
- **Zdaňovací období** – zdaňovacím obdobím daně z příjmů fyzických osob je kalendářní rok. Daňové přiznání je nutno odevzdat do 3 měsíců od skončení zdaňovacího období. Daň je splatná v termínu pro podání daňového přiznání.

⁹ VANČUROVÁ, Alena a Hana ZÍDKOVÁ. *Daně v podnikání*. Praha: 1. VOX, 2019. 388 s. ISBN 978-80-87480-71-7.

V určitých situacích je poplatník povinen platit v průběhu zdaňovacího období zálohy na daň z příjmů fyzických osob. Tato povinnost se vztahuje na poplatníky, jejichž poslední známá povinnost je vyšší než 30 000 Kč. V případě, že je poslední známá povinnost v rozmezí 30 000 Kč až 150 000 Kč, budou poplatníkem během zdaňovacího období hrazeny 2 zálohy ve výši 40 % z poslední známé daňové povinnosti, a to do 15. 6. a do 15. 12. Poplatník, jehož poslední známá daňová povinnost je vyšší než 150 000 Kč je povinen uhradit celkem 4 zálohy ve výši 25 % z poslední známé daňové povinnosti v termínech 15. 3., 15. 6., 15. 9. a 15. 12. Povinnost platit zálohy na daň z příjmů fyzických osob se nevztahuje na poplatníky, kteří mají příjmy pouze ze závislé činnosti.

- **Rozpočtové určení** – rozpočtové určení v ČR upravuje zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní uzemním samosprávným celkům a některým státním fondům. Největší část výnosů daně z příjmů fyzických osob plyne do státního rozpočtu České republiky – jedná se o přibližně 67 % těchto výnosů. Výnosy z daně z příjmů FO jsou rovněž příjmem do rozpočtů obcí, s tím, že při rozdělování výnosů mezi jednotlivé obce se přihlíží k počtu obyvatel, katastrální výměře obce nebo k počtu zaměstnanců s místem výkonu práce v dané obci. Mezi obce je rozděleno cca 24 % výnosů. Krajům připadá nejmenší podíl daňových výnosů daně z příjmů FO, a to zhruba 9 %. ¹⁰

2.3.2 Ostatní konstrukční prvky daně z příjmů fyzických osob v ČR

Mezi ostatní konstrukční prvky potřebné k vymezení daně z příjmů fyzických osob patří osvobození od daně, odpočty od základu daně a slevy na dani.

- **Osvobození od daně** – v České republice je osvobozeno od daně poměrně velké množství příjmů – aktuálně se jedná o více než 70 druhů osvobozených příjmů, přičemž veškeré příjmy, které jsou od daně osvobozeny jsou podrobně vymezeny v zákoně o daních z příjmů. Jako příklad lze uvést bezúplatné příjmy z dědictví, bezúplatné příjmy od příbuzných v přímé či nepřímé linii, dále příležitostné bezúplatné příjmy do 15 000 Kč za zdaňovací období nebo výhry z loterií do

¹⁰ FINANČNÍ SPRÁVA. *Rozpočtové určení daní*. [online]. [cit.11.12.2019]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/rozpocetove-urceni-dani>

1 000 000 Kč. Od daně jsou rovněž osvobozeny příjmy z prodeje movitých a nemovitých věcí, které nejsou zahrnuty do obchodního majetku podnikající fyzické osoby. Tyto příjmy jsou vázány na splnění podmínky časového testu mezi nabytím a prodejem majetku v závislosti na typu majetku. Dále jsou od daně osvobozeny dávky z nemocenského a zdravotního pojištění, sociální dávky, penze, dotace či stipendia.

- **Odpočty od základu daně** – od základu daně je možné na konci zdaňovacího období odečíst nezdánitelné části základu daně a položky odčitatelné od základu daně.

Pokud se týká nezdánitelných částí základu daně, jedná se o bezúplatná plnění poskytnutá na dobročinné účely, jejichž celková hodnota za zdaňovací období činí minimálně 1 000 Kč nebo 2 % ze základu daně. Maximálně lze základ daně snížit o 15 % z celkové částky poskytnutých bezúplatných plnění za dané zdaňovací období. Za bezúplatné plnění je rovněž považováno dárcovství krve, krvetvorných buněk a orgánů. Odběr krve je oceněn částkou 3 000 Kč, odběr krvetvorných buněk a orgánů částkou 20 000 Kč za jeden odběr. Další nezdánitelnou částí základu daně jsou úroky z úvěrů na bydlení, kde lze od základu daně odečíst až 300 000 Kč za zdaňovací období v rámci jedné domácnosti. Po splnění podmínek je rovněž možné od základu daně odečíst zaplacené dobrovolné příspěvky na penzijní a životní pojištění v maximální výši 24 000 Kč. Dále jsou mezi nezdánitelné části základu daně zahrnovány zaplacené členské příspěvky do 3 000 Kč a úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání do 10 000 Kč za zdaňovací období.

Mezi položky odčitatelné od základu daně lze zařadit daňovou ztrátu, kterou je však možné odečíst pouze v průběhu pěti zdaňovacích období následujících po zdaňovacím období, ve kterém daňová ztráta vznikla. Dalšími odčitatelnými položkami, které si mohou uplatnit podnikající fyzické osoby jsou odpočet na podporu výzkumu a vývoje a odpočet na podporu odborného vzdělávání. V praxi se však s těmito odpočty lze setkat spíše u právnických osob.

- **Slevy na dani** – vypočtenou daňovou povinnost mohou daňoví poplatníci snížit o některé daňové slevy (viz. tabulka 2.1) či zvýhodnění (viz. tabulka 2.2). Rozdíl

mezi slevou na dani a daňovým zvýhodněním spočívá v možnosti vzniku daňového bonusu u daňového zvýhodnění. Slevu na dani lze uplatnit maximálně do výše daňové povinnosti, po odečtení slev na dani je tedy možné dosáhnout nulové daňové povinnosti, kdežto daňové zvýhodnění může být vyšší než daňová povinnost a po odečtení takového daňového zvýhodnění lze nárokovat daňový bonus, jehož výše může dosáhnout až 60 300 Kč ročně.

Tab 2.1 Slevy na dani 2020

Sleva	Částka za zdaňovací období
Základní sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manžela/manželku s příjmy do 68 000 Kč/zdaňovací období	24 840 Kč
Sleva na manžela/manželku ZTP/P s příjmy do 68 000 Kč/zdaňovací období	49 680 Kč
Sleva na invaliditu prvního/druhého stupně	2 520 Kč
Sleva na invaliditu třetího stupně	5 040 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Sleva na studenta	4 020 Kč
Sleva za umístění dítěte	Prokazatelně vynaložené výdaje Maximálně 14 600 Kč/jedno dítě.
Sleva na EET	5 000 Kč Maximálně kladný rozdíl mezi 15 % dílčího základu daně ze samostatné činnosti a základní slevy na poplatníka.

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Tab 2.2 Daňové zvýhodnění 2020

Daňové zvýhodnění	Částka za zdaňovací období
Jedno dítě	15 204 Kč
Jedno dítě ZTP/P	30 408 Kč
Druhé dítě	19 404 Kč
Druhé dítě ZTP/P	38 808 Kč
Třetí a každé další dítě	24 204 Kč
Třetí a každé další dítě ZTP/P	48 408 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

2.3.3 Výpočet daňové povinnosti

Daňová povinnost poplatníka daně z příjmů fyzických osob je v ČR vypočtena v několika na sebe navazujících krocích, viz. tabulka 2.3. Prvním krokem je výpočet dílčích základů daně z příjmů, a to ze závislé činnosti, ze samostatné činnosti, z nájmu, z kapitálového majetku a z ostatních příjmů. Druhým krokem je výpočet celkového základu daně, jenž je pouhým součtem dílčích základů daně vypočtených v rámci prvního kroku. Od celkového základu daně je následně možné odečíst odpočty od základu daně. Jedná se o nezdánitelné části základu daně a odčitatelné položky od základu daně. Tento krok se ovšem týká pouze poplatníků, jenž splnili podmínky pro uplatnění odpočtů od základu daně, které jsou dány zákonem o daních z příjmů. Po odečtení odpočtů od základu daně je nutné zaokrouhlit základ daně na celé stokoruny dolů. Takto zaokrouhlený základ daně je následně vynásoben sazbou daně z příjmů fyzických osob, která činí 15 %. Tímto je vypočtena daň, od níž lze dále odečíst slevy na dani, a nakonec případné daňové zvýhodnění. Výsledkem výpočtu je daňová povinnost, eventuálně daňový bonus.

Tab 2.3 Postup výpočtu daňové povinnosti

1. krok	Výpočet dílčích základů daně
2. krok	Součet dílčích základů daně
3. krok	Odečtení odpočtů od základu daně
4. krok	Zaokrouhlení základu daně na stokoruny dolů
5. krok	Vynásobení zaokrouhleného základu daně sazbou daně
6. krok	Odečtení daňových slev a zvýhodnění
Výsledek	Daňová povinnost/daňový bonus

Zdroj: vlastní zpracování

3 Analýza změn ve zdanění příjmů fyzických osob v České republice v jednotlivých letech

Daňové systémy po celém světě jsou poměrně často aktualizovány, neboť i daně je nutné přizpůsobit celosvětovému ekonomickému rozvoji, a především technickému pokroku. Veškeré prováděné změny v daňových zákonech se dotýkají nejvíce běžných občanů. Změny přímých daní se občanů dotýkají jakožto osob se zdanitelnými příjmy, případně jakožto vlastníků zdanitelného majetku. Dopad na běžné občany má však nejen daň z příjmů fyzických osob, ale i daň z příjmů právnických osob. Změny týkající se daně z příjmů právnických osob se totiž dotýkají nejen konkrétní právnické osoby, ale mohou se promítnout v prodejních cenách statků a služeb, které tato právnická osoba nabízí na trhu, což má v konečném důsledku opět dopad na občana jakožto spotřebitele těchto statků a služeb. Pokud dochází k legislativním změnám v oblasti nepřímých daní, mají tyto změny také dopad na občana coby spotřebitele výrobků a služeb, a to takových, které jsou zatíženy daní z přidané hodnoty nebo daní spotřební, popřípadě daní energetickou.

Tato kapitola je zaměřena na historický vývoj daní ve světě a na území České republiky, ale především je věnována analýze změn ve zdanění příjmů fyzických osob v České republice v letech 2015 až 2019. Součástí 3. kapitoly je také výhled změn ve zdanění příjmů fyzických osob do budoucna.

3.1 Historie daní ve světě

Prvotní myšlenky a úvahy o zavedení daní jsou datovány do doby vzniku prvních států, tedy do období starověku, kdy daně byly příjmem tehdejších panovníků a často se jednalo o dobrovolné odvody, ať už v naturální či v té době méně časté peněžní podobě.

V raném středověku, kdy vznikla feudální společnost, již byly daně vybírány spíše ve formě peněz, které byly vynakládány na financování válek a na ochranu panovníka. Část vybraných daní v tomto období náležela panovníkovi a část šlechtě, která byla společně s církví od daně osvobozena. Vedle peněžních daní se ve středověku stále vyskytovaly i daně naturální.

Od 12. století byli zavedeni první předchůdci přímých a nepřímých daní. V tomto období panovník nejprve určil potřebný výnos daně a následně byla tato částka vybírána prostřednictvím daní z hlavy či z majetku. Tento typ daní je označován jako kontribuce.

Odvod daně z oběhu zboží a obchodové daně pak lze považovat za jakýsi námět pro výběr nepřímých daní, jak je známe dnes.

Příjmem rozpočtu státu se daně staly až v období liberalismu, kdy vznikaly první daňové soustavy a daně již nebyly vybírány na dobrovolné bázi, ale jejich úhrada se stala povinnou pro všechny ekonomické subjekty.

V 19. století začala být daň vybírána na základě daňového přiznání a běžně bylo v praxi uplatňováno progresivní zdanění. Daňové zatížení obyvatelstva velmi narůstalo v období mezi světovými válkami a svého maxima dosahovalo po skončení druhé světové války. K velkému obratu došlo v 80. letech 20. století, kdy se daňové zatížení postupně začalo snižovat a byl zahájen pokus o mezinárodní harmonizaci daní. Snahy o daňovou harmonizaci přetrvávají dodnes.¹¹

3.2 Historie daní v českých zemích

Daně mají bohatou historii nejen ve světě, ale i v českých zemích. První dochované zmínky o daních na našem území pocházejí již z 10. století. Od té doby daně procházely neustálým vývojem až do takové podoby, jak je známe dnes. Tato podkapitola je věnována historii daní v českých zemích od zmiňovaného 10. století až po současnost.

3.2.1 Daně v českých zemích až do vzniku Československa

Jak již bylo výše uvedeno, historie daní na našem území byla započata v 10. století, kdy zde vládl kníže Václav. Podobně jako ve světě, i v českých zemích platilo, že první zavedené daně byly dobrovolného charakteru. První povinnou daní byla daň z míru, která byla vybírána knížetem Boleslavem I. od rolníků za to, že pro ně kníže zajišťoval mír.

Ve 12. století byly nepravidelně vybírány celní a regální poplatky. Celní poplatky byly hrazeny při dovozu a vývozu zboží přes hranice českých zemí. Regální poplatky občané platili za svěřené právo náležejících výhradně panovníkovi. Nejčastěji se jednalo o propůjčení práva na ražbu mincí, na lov zvířat v panovníkových lesích, na vaření piva či na těžbu soli. Celní i regální poplatky bylo možné hradit v peněžní nebo v naturální

¹¹ ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C. H. Beck, 2003. 249 s. ISBN 80-7179-413-9.

podobě. Povinnost platit daně a poplatky se v tomto období nevztahovala na šlechtu ani na církev.

V reakci na zvýšení počtu pozemků v soukromém vlastnictví byla ve 13. století zavedena obecná berně vztahující se na veškerou půdu, tedy na půdu poddanskou i na půdu panskou.

Počátkem 16. století byla od vrchnosti vybírána daň z hlavy dle počtu poddaných. Vzhledem k potřebě pokrytí královských dluhů se v roce 1517 objevila tzv. všeobecná berně ze jmění, prostřednictvím které Jagellonci zdaňovali všechn movitý, nemovitý i kapitálový majetek, a to včetně majetku ve vlastnictví šlechty. Velkého významu v tomto období nabyly i daně spotřební, především daň z vína a daň z piva, která byla označována jako „posudné“.

Důraz na spotřební daně byl kladen i v průběhu třicetileté války, kdy bylo třeba získat dodatečné finanční prostředky na pokrytí nákladů války. Spotřební daň byla tehdy uvalena na spoustu druhů statků, např. na nápoje, maso, ryby, mléčné produkty, vlnu nebo kůži. Roku 1654 došlo ke změně v systému výpočtu zdanění pozemků. Výše pozemkové berně byla od tohoto roku počítána na základě rozsahu a kvality půdy, dle typu osiva a dále dle počtu chovaného dobytka na daném pozemku. Důvodem ke změnám bylo zavedení prvního katastru, tzv. berní ruly. Součástí pozemkové berně byla rovněž berně domovní.

Další daně byly v českých zemích zavedeny císařovnou Marií Terezií. Jednalo se o daň dědickou, daň příjmovou a daň výdělkovou, kterou bylo zdaněno ziskové podnikání. Syn Marie Terezie – císař Josef II. zrušil veškerá privilegia a výjimky, které měla do té doby šlechta v oblasti placení daní.

V roce 1820 byla vyčleněna daň domovní z daně pozemkové. O 9 let později byly jednotlivé daně z potravin sjednoceny do všeobecné potravní daně. Ve městech této dani podléhalo velké množství potravin, na venkově jen víno, maso a dobytek. Ve druhé polovině 19. století vznikla daň z příjmů. Časem bylo upuštěno od rovné daně a začal být uplatňován princip daňové spravedlnosti. Daň z příjmů byla vybírána pouze od poplatníků, jenž dosáhli určité výše ročních příjmů.

V období před vznikem Československa byla daňová soustava tvořena z přímých a nepřímých daní. Mezi daně přímé patřila daň pozemková a domovní, daň výdělková, daň úroková, daň z příjmů a daň z vyššího služného týkající se zaměstnanců ve státní

službě. Skupina nepřímých daní byla tvořena potravní daní, cukerní daní, petrolejovou daní, pивní a lihovou daní.¹²

3.2.2 Daně v Československu

V období první světové války byly v Československu zdaňovány příjmy, které byly jakýmkoli způsobem spojeny s válkou. Tato daň byla označována jako daň z válečných zisků a po skončení války byla zrušena. Z důvodu inflace byly po první světové válce hojně zvyšovány sazby daně. Mimo zvyšování daňové povinnosti však k žádným výrazným změnám až do roku 1927, který přinesl daňovou reformu, nedocházelo.

Zmiňovaná daňová reforma, ke které došlo roku 1927, nahrazovala do té doby platný nepřehledný daňový systém, ve kterém současně existovalo několik vzájemně si odporujících daňových zákonů, přičemž některé otázky týkající se daní nebyly právně upraveny vůbec, což mnohdy vedlo k vícenásobnému zdanění některých předmětů daně. Cílem reformy bylo zavedení nové propracované daňové legislativy, která by nahradila a svým způsobem zjednodušila původní právní úpravu daňového systému. Po uvedení daňové reformy v platnost byla daňová soustava tvořena těmito daněmi: daň pozemková, daň domovní, daň výdělková, daň rentová, daň z tantiém, daň z příjmů, daň z vyššího služného, daň dědická a darovací, daň z obratu, spotřební daně a daň přepychová, kterou byl zdaněn dovoz a úplatné převody zboží, které bylo zákonem vymezeno jako přepychové (např. exotické ovoce, luxusní oděvy a obuv, kosmetika, zlato a stříbro). Po druhé světové válce byla tato daň zrušena.

V roce 1948 do daňové soustavy přibyla daň ze mzdy a byly zavedeny tzv. milionářské dávky, prostřednictvím kterých byly zdaněny nadprůměrné příjmy a majetek v hodnotě vyšší než 200 000 Kčs. Později byla zavedena daň zemědělská, daň z drobných živností, daň z umělecké činnosti, daň z úroků a daň ze samostatné činnosti. Všechny dosud platné nepřímé daně byly nahrazeny novou nákupní daní, která byla součástí ceny zboží a byla placena konečným spotřebitelem nakupovaného zboží.

V roce 1952, kdy došlo k další významné daňové reformě, byla nákupní daň nahrazena daní z obratu, kterou už nehradili spotřebitelé, ale organizace, které zboží

¹² STARÝ, Marek a kolektiv. *Dějiny daní a poplatků*. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1.

dávaly do oběhu. Poskytované služby byly rovněž zdaněny na úrovni organizace, a to daní z výkonu. Daní z představení byl od roku 1952 zdaněn příjem pořadatelů zábavných programů a akcí pro veřejnost. Mimo zmíněné 3 daně byly v Československu součástí daňové soustavy po této daňové reformě daň ze mzdy, daň zemědělská, daň z živností, daň z umělecké činnosti, daň z příjmů, daň domovní a důchodová daň organizací.

Zavedené daně fungovaly v původní či pozměněné podobě až do roku 1992. Daňová povinnost organizací v tomto roce zahrnovala daň z obratu, zemědělskou daň, důchodovou daň a odvody do státního rozpočtu, kam byl řazen odvod ze zisku, odvod z objemu mezd či regulační a cenové odvody. Občané nadále platili daň ze mzdy, daň z umělecké činnosti, daň z příjmů a daň domovní.¹³

3.2.3 Daně v samostatné České republice

K poslední velké daňové reformě došlo roku 1993. Daňové zákony, jenž v roce 1993 nabyly účinnosti, upravovaly tyto přímé daně: daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob, daň z nemovitostí zahrnující daň z pozemků a daň ze staveb, daň dědickou, daň darovací, daň z převodu nemovitostí a daň silniční. Nová daňová legislativa se samozřejmě týkala i daní nepřímých, konkrétně daně z přidané hodnoty a spotřebních daní. Převážná část zákonů a daní zavedených touto daňovou reformou je platná i v současnosti. Je však třeba podotknout, že veškerá daňová legislativa prošla od svého zavedení řadou novelizací a změn.

Se vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 bylo třeba stávající zákon o DPH a zákon o spotřebních daních přizpůsobit podmínkám harmonizace nepřímých daní v rámci EU, proto byly původní zákony z roku 1993 nahrazeny novými. Od roku 2008 byly dle podmínek EU nepřímé daně rozšířeny o ekologické daně.

Zákon o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí byl v roce 2013 zrušen. Daň z převodu nemovitostí byla nahrazena daní z nabytí nemovitých věcí, daň dědická a daň darovací byly zrušeny. Jako poslední do daňové soustavy ČR přibyla v roce 2016 daň z hazardních her.

¹³ STARÝ, Marek a kolektiv. *Dějiny daní a poplatků*. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1.

3.2.4 Daň z příjmů fyzických osob a její vývoj

O prvním předchůdci daně z příjmů fyzických osob lze hovořit ve spojení s vládou Marie Terezie, která zavedla příjmovou daň. Tato daň postupem času několikrát změnila svoji podobu. V 50. letech 19. století byli poplatníci daně z příjmů rozděleni do 4 tříd. Do první třídy byli zařazeni všichni osoby nad 16 let. Poplatníci v této skupině byli povinni platit daň z hlavy. Druhá skupina byla tvořena vlastníky domů a pozemků, do třetí skupiny náleželi živnostníci a obchodníci a poslední skupinou byli poplatníci se služebním platem překračujícím stanovenou částku.

Od roku 1896 byl osobní daní z příjmů zdaňován celkový důchod poplatníka. Součet veškerých příjmů byl před zdaněním snížen o výdaje vynaložené na získání a udržení těchto příjmů. Vzhledem k zavedení daněprostého minima, byl důchod poplatníků zdaňován pouze pokud přesáhl danou hranici. Sazba daně byla progresivní v rozmezí od 0,6 % do 5 %.

S daňovou reformou v roce 1927 byl změněn princip zdanění osobní důchodovou daní. Zdaňovány byly veškeré příjmy celé domácnosti, s tím, že daň za celou domácnost odváděla hlava rodiny. Sazba daně zůstala progresivní, avšak zvýšila se na 1 % až 29 %. Poplatníci pobírající služební plat překračující určený limit, byli podrobeni mimo daně z příjmů i dani z vyššího služného.

Významným milníkem ve zdanění příjmů fyzických osob bylo zavedení daně ze mzdy. Tuto daň srážel poplatníkům ze mzdy jejich zaměstnavatel v případě, že jejich měsíční mzda byla vyšší než 2 400 Kčs. I zde byla sazba daně progresivní, a to 5 % až 20 %, přičemž sazba daně se odvíjela mimo jiné od počtu vyživovaných dětí. Příjmy fyzických osob byly dále zdaňovány daní z živností, daní ze samostatné činnosti v případě svobodných povolání a daní z umělecké činnosti. Příjmy, které nepodléhaly žádné z vyjmenovaných daní, byly zdaněny daní z příjmů.¹⁴

Veškeré uvedené zdanění příjmů občanů bylo v roce 1993 nahrazeno jednotnou daní z příjmů fyzických osob. Tento rok je ve vývoji daně z příjmů významný, neboť nabyt účinnosti zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, jehož platnost přetrvala až do dnešní doby. Zákon o daních z příjmů, upravující mimo daň z příjmů fyzických osob také daň z příjmů právnických osob, prošel od roku 1993, řadou novelizací. Sazba daně

¹⁴ ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C. H. Beck, 2003. 249 s. ISBN 80-7179-413-9.

z příjmů fyzických osob byla ve své původní podobě klouzavě progresivní, přičemž sazby daně byly rozděleny do 6 daňových pásem v rozmezí 15 % až 47 %. Počet daňových pásem byl časem postupně snižován. Rovněž docházelo k poklesu daňových sazeb. Manželé, kteří společně pečovali minimálně o jednoho potomka, měli od roku 2005 možnost uplatnit společné zdanění manželů. Daňové slevy a zvýhodnění, jak je známe dnes, byly zavedeny až v roce 2006. Do tohoto roku měly formu položky odčitatelné od základu daně, což znamenalo, že zákonem stanovená částka se neodečítala od daně, ale od základu daně. K nejvýznamnější změně však došlo roku 2008, kdy byla progresivní sazba daně nahrazena jednotnou lineární sazbou ve výši 15 % ze základu daně. Za základ daně ze závislé činnosti již nebyla považována hrubá mzda snižená o zdravotní a sociální pojištění hrazené zaměstnancem, ale tzv. superhrubá mzda, která je základem daně z příjmů ze závislé činnosti i v současnosti. Se zavedením jednotné lineární daně došlo k výraznému navýšení daňových slev a zvýhodnění a také ke zrušení společného zdanění manželů. 15% sazba daně byla v roce 2013 doplněna o 7% solidární zvýšení daně týkající se poplatníků, jejichž příjmy jsou vyšší než 48násobek průměrné mzdy.

3.3 Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2015

Novelou k 1. lednu 2015 vstoupily v platnost některé změny a aktualizace v zákoně o daních z příjmů. Vzhledem k velkému počtu novinek a aktualizací, které každoročně novely zákona o daních z příjmů obsahují, není možné analyzovat veškeré provedené změny, proto je tato diplomová práce zaměřena pouze na takové změny, které jsou z pohledu daňového poplatníka významné a které mají dopad na výši jeho daňové povinnosti. Od drobných a méně důležitých změn je zde abstrahováno.

3.3.1 Pravidelně vyplácené důchody

Příjmy z pravidelně vyplácených důchodů do 36násobku minimální mzdy za zdaňovací období jsou osvobozeny od daně. Toto osvobození důchodů od daně nelze uplatnit, pokud má důchodce k pravidelně vyplácenému důchodu navíc příjmy ze závislé činnosti, ze samostatné činnosti nebo z nájmu, přičemž dílčí základy daně z těchto činností jsou v součtu vyšší než 840 000 Kč za rok. Tento limit pro zdanění pravidelně vyplácených důchodů byl v roce 2015 znovuzaveden po dvouleté pauze, kdy se v letech 2013 a 2014 nepoužíval, tzn. že důchody byly v těchto dvou letech osvobozeny vždy, ať

už byly uvedené příjmy poplatníka v jakékoli výši. Současně s obnovením limitu byla výdělečně činným poplatníkům pobírajícím starobní důchod navrácena možnost uplatnění základní slevy na poplatníka v celkové roční výši 24 840 Kč, která byla obdobně jako limit pro osvobození důchodů v letech 2013 a 2014 dočasně zrušena.¹⁵

3.3.2 Soukromé životní pojištění

Od daně jsou mimo jiné osvobozeny také příspěvky zaměstnavatele na penzijní připojištění, penzijní pojištění a soukromé životní pojištění do 30 000 Kč za rok. Pojistné na penzijní připojištění, penzijní pojištění, doplňkové penzijní spoření a soukromé životní pojištění, pokud je placené samotným poplatníkem, lze odečíst od základu daně, a to v maximální výši 12 000 Kč za zdaňovací období. Při výpočtu tohoto daňového odpočtu je třeba u penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření ponížít skutečně zaplacené příspěvky o 12 000 Kč.

Daňové úlevy týkající se soukromého životního pojištění jsou nově vázány na splnění podmínky výběru naspořené částky nejdříve po pěti letech ode dne uzavření pojistné smlouvy a zároveň nejdříve v roce, ve kterém poplatník dosáhne věku 60 let. V případě, že dojde ke změně pojistné smlouvy a některá z podmínek již nebude dále dodržena, není možné ode dne změny smlouvy zaplacené příspěvky zaměstnavatelem osvobodit od daně, případně vlastní uhrazené pojistné odečíst od základu daně. Pokud ale poplatník podmínky poruší a dojde k předčasnému výběru naspořené částky, je povinen zpětně dodanit dle § 6 ZDP veškeré osvobozené příspěvky, které mu byly poskytnuty zaměstnavatelem za posledních 10 let. Zpětně však lze takto dodanit nejdříve příspěvky poskytnuté zaměstnavatelem od 1. ledna 2015. Jedná-li se o porušení podmínek u pojistného jakožto nezdanitelné části základu daně, bude poplatník, jenž podmínky porušil nucen zdanit úhrnnou částku o kterou byl za předchozích 10 letech snížen základ daně v souvislosti se soukromým životním pojištěním, a to jako příjem dle § 10 ZDP.¹⁶

¹⁵ MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2015, úplná znění platná k 1. 1. 2015*. 24. vyd. Praha: Grada, 2015. 272 s. ISBN 978-80-247-5507-6.

¹⁶ PELECH, Petr a Vladimír PELC. *Daně z příjmů s komentářem 2015*. 15. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 1054 s. ISBN 978-80-7263-943-4.

3.3.3 Bezúročné zápůjčky

Další změnou v oblasti osvobození od daně z příjmů fyzických osob je omezení osvobození majetkového prospěchu z bezúročné zápůjčky poskytované zaměstnanci jeho zaměstnavatelem. Od roku 2015 je osvobozen pouze majetkový prospěch z bezúročných zápůjček, jejichž celková výše nesplacených jistin není v součtu vyšší než 300 000 Kč od jednoho zaměstnavatele. V případě překročení stanoveného limitu je majetkový prospěch, vypočtený jako součin částky nad stanovený limit a obvyklého úroku v %, považován za příjem ze závislé činnosti. Úrokem obvyklým je úrok používaný v daném zdaňovacím období peněžními ústavy.

3.3.4 Autorské honoráře

Zdanění autorských honorářů podléhající 15% srážkové dani bylo v roce 2015 omezeno na příjmy za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu a televize, tak jak tomu bylo do roku 2013. Srážkovou daní jsou tedy zdaněny autorské honoráře za příspěvky do médií, u nichž není překročena hranice 10 000 Kč za měsíc od jednoho plátce daně. Ostatní druhy autorských honorářů a honoráře nad 10 000 Kč jsou považovány za příjem ze samostatné činnosti.

3.3.5 Výdaje procentem z příjmů

Poplatníci provozující samostatnou činnost se mohou při výpočtu dílčího základu daně ze samostatné činnosti rozhodnout, zda od příjmů odečtou skutečně vynaložené výdaje, nebo výdaje stanovené procentem z příjmů. Od roku 2013 byla u příjmů z nájmu obchodního majetku a u ostatních příjmů z podnikání zavedena horní hranice paušálních výdajů, které lze z těchto činností maximálně uplatnit. Obdobný výdajový limit byl v roce 2015 zaveden i u příjmů ze zemědělské výroby, z lesního a vodního hospodářství, z řemeslných živností a z ostatního živnostenského podnikání. Přehled výše paušálních výdajů včetně limitů pro jednotlivé druhy činností je uveden v tabulce 3.1.

Tab 3.1 Paušální výdaje pro rok 2015

Druh samostatné činnosti	% z příjmů	Limit paušálních výdajů
Zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství, řemeslné živnostenské podnikání	80 %	1 600 000 Kč
Živnostenské podnikání (mimo řemeslné)	60 %	1 200 000 Kč
Jiné příjmy z podnikání	40 %	800 000 Kč
Nájem obchodního majetku	30 %	600 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

3.3.6 Spolupracující osoby

Příjmy ze samostatné činnosti a výdaje na jejich dosažení a udržení je možno rozdělit na spolupracující osoby podílející se na provozu rodinného závodu, jako jsou manžel/manželka, osoby žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti a od roku 2015 nově i členové rodiny, kteří s poplatníkem nežijí ve společné domácnosti. Na manžela/manželku lze přerozdělit maximálně 50 % příjmů a výdajů a částka připadající na manželku, o kterou příjmy převyšují výdaje, může být nejvýše 540 000 Kč za zdaňovací období. Na ostatní spolupracující osoby je možné v úhrnu přerozdělit nejvýše 30 % příjmů a výdajů a přerozdělovaná částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, může být v úhrnu maximálně 180 000 Kč za zdaňovací období. Podíl všech spolupracujících osob na příjmech a výdajích musí být stejný. Na spolupracující osobu nelze uplatňovat slevu na manžela/manželku ani daňové zvýhodnění na dítě.¹⁷

3.3.7 Solidární zvýšení daně

Novinkou roku 2015 je možnost zohlednění daňové ztráty vzniklé ze samostatné činnosti a její odečtení od příjmů ze závislé činnosti, v případě výpočtu základu pro solidární zvýšení daně.

¹⁷ BRYCHTA, Ivan, VYCHOPEŇ, Jiří, PILAŘOVÁ, Ivana, STROUHAL, Jiří. *Daň z příjmů 2015*. 12. vyd. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2015. 600 s. ISBN 978-80-7474-737-9.

3.3.8 Sleva na dani za umístění dítěte a daňové zvýhodnění

Novela zákona o daních z příjmů v roce 2015 přinesla také výhody pro poplatníky s dětmi. Zavedla slevu na dani za umístění dítěte v zařízení péče o děti v předškolním věku. Výše slevy odpovídá skutečně vynaloženým výdajům za umístění dítěte v takovém zařízení a její maximální výše je dána minimální mzdou platnou v daném roce. Dalším přínosem pro rodiče s dětmi bylo zavedení diferenciací daňového zvýhodnění dle počtu vyživovaných dětí. Roční slevy na dani byly odstupňovány následovně: 13 404 Kč na jedno dítě, 15 804 Kč na druhé dítě a 17 004 Kč na třetí a každé další dítě. Slevu ani daňové zvýhodnění nelze uplatnit, pokud dítě nežije s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti.

3.4 Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2016

Velký počet změn v zákoně o daních z příjmů, které byly provedeny v průběhu roku 2016, souvisí se změnami uskutečněnými v důchodovém systému České republiky. Novinkou roku 2016 bylo také zavedení elektronické evidence tržeb, díky čemuž byly do zákona o daních z příjmů přidány 2 daňové úlevy pro fyzické osoby.

3.4.1 Druhý a třetí důchodový pilíř

K 1. 1. 2016 byl zrušen druhý důchodový pilíř, do kterého jeho účastníci pravidelně odváděli 2 % z jejich hrubé mzdy, s tím, že další 3 % byly do tohoto pilíře převedeny z důchodového pojištění, tedy z prvního pilíře. Účastníci důchodového spoření tak měli možnost v průběhu roku 2016 naspořené finanční prostředky převést do třetího pilíře, popřípadě si je nechat vyplátit. Vyplacené prostředky z důchodového spoření jsou osvobozeny od daně.

V návaznosti na zrušení druhého důchodového pilíře došlo k některým změnám i ve třetím pilíři, který je dobrovolný a tvoří jej penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření. Nově jsou penze placené ze třetího důchodového pilíře, z penzijního pojištění a důchody ze soukromého životního pojištění osvobozeny od daně, pokud jsou pobírány alespoň 10 let. S účinností od 1. 1. 2017 byl navýšen příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění, penzijní pojištění a soukromé životní pojištění, který je osvobozen od daně, a to z částky 30 000 Kč na 50 000 Kč za zdaňovací období. Rovněž byla zvýšena

částka, kterou lze odečíst od základu daně, pokud poplatník přispívá do třetího důchodového pilíře, na penzijní pojištění nebo na své soukromé životní pojištění. Tuto nezdanitelnou část základu daně lze od roku 2017 odečíst od daně v celkové maximální výši 24 000 Kč ročně.¹⁸

3.4.2 Příjmy z výroby elektřiny

Novelou z 1. 5. 2017 byly přesunuty příjmy fyzických osob z provozu výroben elektřiny, ke kterým není třeba licence od Energetického regulačního úřadu, z příjmů ze samostatné činnosti mezi ostatní příjmy. Jedná se především o provozovny s instalovaným výkonem do 10 kW, kde je elektřina vyráběna převážně pro vlastní spotřebu. V případě, že jsou příjmy z provozu takových výroben elektřiny nižší než 30 000 Kč za zdaňovací období, jsou tyto příjmy od daně osvobozeny. Přesun do § 10 rovněž znamená, že poplatník z těchto příjmů neodvádí pojistné na sociální a zdravotní pojištění.

3.4.3 Elektronická evidence tržeb

V prosinci 2016 proběhla první vlna zavedení elektronické evidence tržeb, která se týkala stravovacích a ubytovacích zařízení. Proto byla do zákona o daních z příjmů přidána nová sleva na evidenci tržeb, kterou mohou daňoví poplatníci uplatnit v roce zavedení EET a která je svým způsobem náhradou za zvýšené náklady spojené se spuštěním EET. Sleva na evidenci tržeb je 5 000 Kč, maximálně lze uplatnit rozdíl mezi 15 % DZD ze samostatné činnosti a roční slevou na poplatníka.¹⁹

Se zavedením EET vznikla tzv. účtenková loterie, kde je za tiket považována účtenka vydaná v režimu EET. Poplatníci, jenž se stanou výherci některé z peněžních nebo věcných cen v účtenkové loterii, nemusí tuto cenu zdanit, jelikož je od daně osvobozena.

¹⁸ PELECH, Petr a Vladimír PELC. *Daně z příjmů s komentářem 2016*. 16. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 1039 s. ISBN 978-80-7554-011-9.

¹⁹ MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2016, úplná znění platná k 1. 1. 2016*. 25. vyd. Praha: Grada, 2016. 288 s. ISBN 978-80-271-0022-4.

3.4.4 Sleva na dani za umístění dítěte a daňové zvýhodnění

V roce 2016 byl nahrazen dosavadní pojem „zařízení péče o děti v předškolním věku“, používaný u slevy za umístění dítěte, novým pojmem „předškolní zařízení“, do kterého spadá užší okruh těchto zařízení než v předchozím roce. Předškolní zařízení je nově vymezeno jako mateřská škola působící dle školského zákona, zařízení péče o dítě v dětské skupině a další zařízení provozovaná jako živnost, pokud mají obdobný charakter jako mateřská škola nebo dětská skupina. Za předškolní zařízení tak není považována např. lesní školka.²⁰

Dále je v roce 2016 navýšeno daňové zvýhodnění na druhé a každé další vyživované dítě. Částka ročního daňového zvýhodnění na první dítě se od předešlého roku nemění, pro druhé dítě činí 17 004 Kč a pro třetí a každé další dítě 20 604 Kč.

3.5 Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2017

Některé změny zavedené novelou účinnou k 1. 7. 2017 se vztahují již na celé zdaňovací období 2017, některé vstoupí v platnost až od následujícího roku. Naproti tomu jsou od 1. ledna 2017 vlivem novely z roku 2016 osvobozeny příspěvky zaměstnavatele na penzi a soukromé životní pojištění v úhrnné výši až 50 000 Kč a maximální výše nezdanitelné části základu daně, kterou si může poplatník odečíst od základu daně, pokud sám přispívá na svoji penzi či soukromé životní pojištění, se zvyšuje na 24 000 Kč za zdaňovací období.

3.5.1 Srážková daň

U některých druhů příjmů je uplatňována tzv. srážková daň, což je daň, která je vybírána srážkou u zdroje. Pokud se týká srážkové daně u závislé činnosti, je aplikována v situaci, kdy poplatník pracuje na základě dohody o provedení práce, nemá u daného zaměstnavatele podepsáno daňové prohlášení a jeho měsíční příjem od tohoto zaměstnavatele je do 10 000 Kč. S platností od roku 2018 platí totéž u ostatních příjmů ze závislé činnosti do 2 500 Kč měsíčně od jednoho plátce daně. V tomto případě se jedná především o dohody o pracovní činnosti, zkrácené pracovní úvazky, odměny za výkon

²⁰ DVORÁKOVÁ, Veronika a kolektiv. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2016*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 328 s. ISBN 978-80-7552-035-7.

funkce či odměny členů volební komise. Samostatným základem daně je hrubý příjem zaokrouhlený na koruny dolů, zvláštní sazba srážkové daně je 15 % ze samostatného základu daně.

3.5.2 Výdaje procentem z příjmů

Rok 2017 je přechodným obdobím, kdy lze uplatnit paušální výdaje dle dosud používaného režimu, nebo dle režimu platného od 1. 1. 2018. Pokud se poplatník s příjmy ze samostatné činnosti rozhodne pro současný režim uplatnění výdajů procentem z příjmů, tzn. režim s limity paušálních výdajů platných ve zdaňovacím období 2016, nemůže od daně odečíst slevu na manželku ani daňové zvýhodnění na vyživované dítě. Jestliže uplatní nový režim platný od začátku roku 2018, ve kterém jsou limity výdajů o polovinu nižší, může uplatnit jak slevu na manželku, tak i daňové zvýhodnění na děti. Nová výše limitů pro jednotlivé druhy činností je zachycena v tabulce 3.2.

Tab 3.2 Paušální výdaje platné od 1. 1. 2018

Druh samostatné činnosti	% z příjmů	Limit paušálních výdajů
Zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství, řemeslné živnostenské podnikání	80 %	800 000 Kč
Živnostenské podnikání (mimo řemeslné)	60 %	600 000 Kč
Jiné příjmy z podnikání	40 %	400 000 Kč
Nájem obchodního majetku	30 %	300 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

3.5.3 Daň stanovená paušální částkou

Kromě uplatnění skutečných výdajů a výdajů procentem z příjmů při výpočtu daňové povinnosti mají podnikající poplatníci daně z příjmů fyzických osob možnost do konce ledna požádat správce daně o stanovení daně paušální částkou. V žádosti o stanovení daně paušální částkou je třeba uvést předpokládané příjmy, předpokládané výdaje a předpokládané slevy na dani. Poplatník žádající o stanovení paušální daně nesmí mít v předcházejících 3 zdaňovacích obdobích příjmy vyšší než 5 000 000 Kč, nesmí být společníkem ve společnosti bez právní subjektivity a nesmí mít spolupracující osoby,

s výjimkou manželky, která také žádá o stanovení daně paušální částkou. Od roku 2017 může mít poplatník mimo příjmy z podnikání také příjem ze závislé činnosti. Další změnou roku 2017 je stanovení daně paušální částkou i pro podnikající fyzické osoby se zaměstnanci. Správce daně na základě údajů uvedených v žádosti stanoví do 15. 5. daň, která musí být nejméně ve výši 600 Kč. Pro rok 2017 je pozměněn termín pro podání žádosti do 31. 5., lhůta pro stanovení daně je prodloužena do 15. 9. 2017.

3.5.4 Výhry z hazardních her

V roce 2017 vstoupil v platnost nový zákon č.186/2016 Sb., o hazardních hrách. V návaznosti na tento zákon již nebudou výhry z hazardních her zdaňovány srážkovou daní jako doposud, ale budou příjmem zdaňovaným dle § 10 ZDP, tedy jako ostatní příjem. Většina výher z legálně provozovaných hazardních her na základě povolení vydaného v Evropském hospodářském prostoru je však od daně z příjmů osvobozena, proto budou zdanění podléhat pouze výhry ze zahraničních nebo nelegálně provozovaných hazardních her.²¹

3.5.5 Odběr krve a krvetvorných buněk

Již pro zdaňovací období 2017 lze od základu daně odečíst vyšší částku za jeden odběr krve. Tato nezdánitelná část základu daně byla zvýšena ze 2 000 Kč na 3 000 Kč za jeden odběr. Nově je od základu daně možné odečíst částku 20 000 Kč za jeden odběr krvetvorných buněk.

3.5.6 Sleva na invaliditu a pro držitele průkazu ZTP/P

Od roku 2018 jsou změněny podmínky pro vznik nároku na slevu na invaliditu a na slevu pro držitele průkazu ZTP/P. Dosud bylo možné tyto slevy uplatnit od okamžiku, kdy byl poplatníkovi poprvé vyplacen invalidní důchod. Nyní nárok na slevy vzniká dnem přiznání nároku na invalidní důchod, případně na průkaz ZTP/P. Toto se vztahuje i na slevu na manželku a daňové zvýhodnění na děti, pokud je jim přiznán nárok na průkaz ZTP/P.

²¹ BRYCHTA, Ivan, VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2017*. 13. vyd. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2017. 554 s. ISBN 978-80-7552-750-9.

3.5.7 Daňové zvýhodnění

Za zdaňovací období roku 2017 lze uplatnit slevu na druhé dítě ve výši 19 404 Kč ročně, sleva na třetí a každé další dítě se zvyšuje na 24 204 Kč ročně. Po odečtení daňového zvýhodnění na děti od daně může poplatníkovi vzniknout nárok na daňový bonus v rozmezí 100 Kč až 60 300 Kč za rok. Aby byl daňový bonus poplatníkovi daně vyplacen, musí dosáhnout minimální hranice příjmů za rok. Počínaje zdaňovacím obdobím 2018 nebude možné do limitu příjmů pro výplatu daňového bonusu započíst příjmy z nájmu ani kapitálové příjmy. Do limitu ve výši šestinásobku minimální mzdy budou od následujícího roku započteny pouze příjmy ze závislé a ze samostatné činnosti.

3.6 Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2018

Od 1. ledna 2018 jsou účinné některé změny obsažené v novele zákona o dani z příjmů z roku 2017. Konkrétně se jedná o změny ve zdanění příjmů ze závislé činnosti do 2 500 Kč měsíčně od jednoho plátce, dále o snížení limitů výdajových paušálů na polovinu, o změnu podmínek pro uplatnění slevy na invaliditu a slevy pro držitele průkazu ZTP/P a o vyloučení některých příjmů dříve zahrnovaných do výpočtu minimální výše příjmů pro vyplacení daňového bonusu. Veškeré tyto změny jsou podrobněji vymezeny v předchozí podkapitole. Novelizace účinná od 1. 1. 2018 je z velké části věnována zaměstnaneckým benefitům.

3.6.1 Zaměstnanecké benefity

Vybrané zaměstnanecké benefity, které zaměstnavatelé poskytují svým zaměstnancům formou nepeněžního plnění jsou pro zaměstnance příjmem osvobozeným od daně. K široké škále osvobozených benefitů přibyl od roku 2018 benefit ve formě nepeněžního plnění poskytovaného zaměstnancům na pořízení zdravotního, léčebného a hygienického zboží či služeb a zdravotnických prostředků na lékařský předpis. Nejčastěji je tento benefit poskytován jako příspěvek na ortopedickou obuv, na dioptrické brýle, na vitamíny a doplňky stravy nebo na rehabilitace. Novým benefitem je také příspěvek zaměstnavatele na tištěné knihy. Kromě knih pro dospělé může být tento benefit využit také na pořízení obrázkových knih pro děti, osvobození se nevztahuje na knihy, ve kterých je více než polovina plochy pokryta reklamou. Tyto benefity mohou

být zaměstnavatelem poskytnuty pouze z fondu kulturních a sociálních potřeb, ze sociálního fondu, ze zisku po zdanění nebo jako nedaňový náklad.

Za osvobozený příjem zaměstnance je považován i příspěvek na výše uvedené benefity poskytnutý rodinným příslušníkům zaměstnance. Toto platí i pro příspěvky na kulturní a sportovní akce, na rekreaci zaměstnanců a jejich rodinných příslušníků do 20 000 Kč ročně nebo na výhody poskytované zaměstnancům ve veřejné dopravě formou levnějších jízdenek pro jejich blízkou rodinu.²²

3.6.2 Příjmy profesionálních sportovců

Příjmy sportovců profesionálů mohou spadat pod příjmy ze závislé činnosti, případně pod příjmy ze samostatné činnosti, konkrétně pod příjmy z nezávislého povolání. Dle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dochází ke změně ve zdanění příjmů profesionálních sportovců. Pokud se jedná o příjmy ze samostatné činnosti, mohou sportovci, pokud mají živnostenské oprávnění, své příjmy danit jako příjmy ze živnostenského podnikání. To znamená, že aktuálně mohou sportovci využít při výpočtu základu daně 60% výdajový paušál, namísto 40% výdajového paušálu, který uplatňovali doposud. Sportovci s živnostenským listem mohou podat dodatečné daňové přiznání s žádostí o vrácení přeplatků na dani za 3 předcházející zdaňovací období.²³

3.6.3 Daňové zvýhodnění

Počínaje zdaňovacím obdobím 2018 je zvýšena částka daňového zvýhodnění na první dítě ze 13 404 Kč na 15 204 Kč za zdaňovací období.

3.7 Změny ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR v roce 2019

1. dubna 2019 nabyl účinnosti tzv. daňový balíček, ve kterém byly zahrnuty mimo jiné i novely týkající se zákona o dani z příjmů. Další novely, jež byly součástí daňového balíčku novelizovaly především zákon o dani z přidané hodnoty a daňový řád. V souvislosti se zrušením karenční doby došlo od července 2019 ke snížení sazby

²² PELECH, Petr a Vladimír PELC. *Daně z příjmů s komentářem 2018*. 17. vyd. Olomouc: ANAG, 2018. 830 s. ISBN 978-80-7554-144-4.

²³ VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2018*. 14. vyd. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2019. 562 s. ISBN 978-80-7598-019-9.

pojistného na nemocenské pojištění hrazeného za zaměstnance jejich zaměstnavatelem, což je promítnuto také do výpočtu superhrubé mzdy.

3.7.1 Srážková daň

Příjmy ze samostatné činnosti, v případě, že poplatník daně nepodepsal daňové prohlášení, jsou od května 2019 zdaněny srážkovou daní u zdroje, pokud u téhož plátce daně nepřesáhnou za jeden měsíc částku rozhodnou pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění. Tato částka pro rok 2019 činí 3 000 Kč, tzn., že limit pro zdanění příjmů ze zaměstnání malého rozsahu srážkovou daní byl oproti loňskému roku navýšen o 500 Kč. V případě, že by došlo ke změně částky rozhodné pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění, dojde současně i ke změně limitu pro zdanění příjmů ze závislé činnosti srážkovou daní.

3.7.2 Superhrubá mzda

Již k začátku zdaňovacího období 2019 byl změněn způsob výpočtu superhrubé mzdy u poplatníků s příjmy ze závislé činnosti na území ČR, kteří podléhají povinnému pojistnému v některém ze států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo ve Švýcarsku. Hrubá mzda je u takových zaměstnanců navýšena o příspěvky zaměstnavatele na zahraniční povinné pojistné, nikoli o fiktivní české pojistné, jak tomu bylo doposud. Zahraniční povinné pojistné zahrnované do výpočtu superhrubé mzdy musí svým obsahem odpovídat českému povinnému pojistnému.²⁴

Při výpočtu superhrubé mzdy se hrubá mzda poplatníků podléhajících povinnému pojistnému v ČR navyšuje o české zdravotní a sociální pojištění, které za své zaměstnance hradí jejich zaměstnavatel. Zdravotní pojištění hradí zaměstnavatel svým zaměstnancům ve výši 9 % z hrubých mezd. Ke změně od července 2019 dochází u sociálního pojištění, do kterého je zahrnuto důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Sazba důchodového pojištění zůstává 21,5 %, nic se nemění ani u příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, který je 1,2 % z hrubé mzdy. Sazba nemocenského pojištění je nově 2,1 %, namísto původních 2,3 %. V součtu tak od července hradí zaměstnavatel za své zaměstnance

²⁴ VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2019*. 15. vyd. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2019. 560 s. ISBN 978-80-7598-325-1.

sociální pojištění ve výši 24, 8 % z hrubých mezd. Do července toto sociální pojištění činilo 25 % z hrubých mezd. Ve výsledku tak nyní bude superhrubá mzda nižší než doposud, což však ve většině případů nebude mít vliv na výši čisté mzdy zaměstnance, a to z důvodu, že měsíční záloha na daň z příjmů je počítána ze superhrubé mzdy zaokrouhlené na celé stokoruny nahoru.

3.7.3 Výdaje procentem z příjmů

Novelou zahrnutou v daňovém balíčku 2019 dochází ke zvýšení limitů paušálních výdajů na jejich původní výši uplatňovanou před rokem 2018, viz tabulka 3.3. Možnost uplatnění slevy na manželku a daňového zvýhodnění na děti poplatníkům uplatňujícím výdaje procentem z příjmů zůstává.

Tab 3.3 Paušální výdaje pro rok 2019

Druh samostatné činnosti	% z příjmů	Limit paušálních výdajů
Zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství, řemeslné živnostenské podnikání	80 %	1 600 000 Kč
Živnostenské podnikání (mimo řemeslné)	60 %	1 200 000 Kč
Jiné příjmy z podnikání	40 %	800 000 Kč
Nájem obchodního majetku	30 %	600 000 Kč

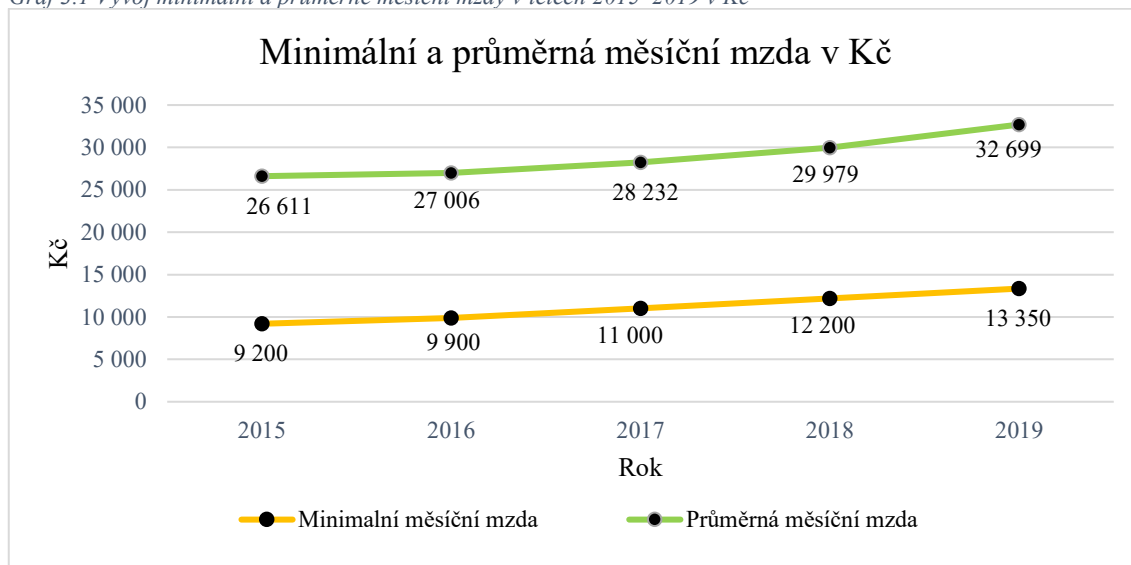
Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

3.8 Meziroční srovnání vybraných údajů ovlivňujících výši daňové povinnosti

Při stanovení daňové povinnosti poplatníků daně z příjmů fyzických osob jsou některé částky a limity zohledňované při výpočtu daně odvozeny od minimální či průměrné mzdy platné v daném zdaňovacím období. Vzhledem k tomu, že minimální i průměrná mzda se každým rokem mění, je třeba každoročně aktualizovat také částky v zákoně o daních z příjmů, které s minimální či průměrnou mzdou souvisejí. Ke změnám v průběhu let dochází také u daňového zvýhodnění na děti.

V následujícím grafu 3.1 je zachycen vývoj minimální a průměrné měsíční mzdy v analyzovaném období, tedy v letech 2015–2019.

Graf 3.1 Vývoj minimální a průměrné měsíční mzdy v letech 2015–2019 v Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle MPSV

V grafu 3.1 je jak u minimální, tak i u průměrné měsíční mzdy patrný rostoucí trend v čase. Minimální mzda v roce 2016 vzrostla o 700 Kč, v roce 2017 o 1 100 Kč. Rostoucí trend pokračoval i v roce 2018, kdy byla minimální mzda navýšena o 1 200 Kč. Pro rok 2019 byla stanovena minimální mzda o 1 150 Kč vyšší než v roce předcházejícím.

Průměrná měsíční mzda byla v jednotlivých letech téměř trojnásobně vyšší než mzda minimální. Stejně jako minimální mzda, i průměrná mzda byla v analyzovaném období průběžně zvyšována. V roce 2016 byla navýšena o 395 Kč, v následujícím roce pak o 1 226 Kč. Pro rok 2018 byla průměrná měsíční mzda stanovena o 1 747 Kč vyšší než v roce 2017. K největšímu nárůstu došlo v roce 2019, kdy průměrná mzda vrostla o 2 720 Kč.

3.8.1 Minimální mzda a částky odvozené od minimální mzdy

Aktuální minimální mzdu platnou k 1. 1. kalendářního roku je třeba zohlednit např. při stanovení horního limitu pro osvobození pravidelně vyplácených důchodů v daném zdaňovacím období. Tento limit je stanoven ve výši 36násobku minimální mzdy. Maximální výše slevy za umístění dítěte v předškolním zařízení je rovna minimální měsíční mzdě plané v daném roce. Minimální mzda je také zahrnuta do výpočtu minimálních ročních příjmů, kterých musí poplatník DPFO za zdaňovací období dosáhnout, aby mu byl vyplacen daňový bonus. Pro výplatu daňového bonusu je třeba získat příjmy nejméně ve výši 6násobku minimální mzdy. Změny minimální mzdy a výše

uvedených odvozených částek od minimální mzdy v letech 2015–2019 jsou zachyceny v tabulce 3.4.

Tab 3.4 Vývoj minimální mzdy a částek odvozených od minimální mzdy v letech 2015–2019 v Kč

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Minimální měsíční mzda	9 200	9 900	11 000	12 200	13 350
Limit pro osvobození důchodů	331 200	356 400	396 000	439 200	480 600
Sleva za umístění dítěte	9 200	9 900	11 000	12 200	13 350
Limit příjmů pro daňový bonus	55 200	59 400	66 000	73 200	80 100

Zdroj: vlastní zpracování

Vývoj částek odvozených od minimální mzdy, který je uveden v tabulce 3.4, kopíruje v jednotlivých letech analyzovaného období vývoj měsíční minimální mzdy. Sleva za umístění dítěte byla v analyzovaném období ve stejné výši jako minimální mzda. Meziroční růst minimální měsíční mzdy je popsán výše v podkapitole 3.8 na základě grafu 3.1.

Pokud se týká vývoje limitu příjmů z pravidelně vyplácených důchodů, do jehož výše jsou příjmy z těchto důchodů osvobozeny, byl tento limit v roce 2016 o 25 200 Kč vyšší než v roce 2015. V roce 2017 limit pro osvobození důchodů vzrostl o 39 600 Kč, v následujícím roce pak o 43 200 Kč a v roce 2019 o 41 400 Kč.

Výše příjmů, kterých je třeba dosáhnout pro výplatu daňového bonusu byla v roce 2016 navýšena o 4 200 Kč, v roce 2017 o 6 600 Kč, v dalším roce pak o 7 200 Kč. V roce 2019 bylo třeba dosáhnout o 6 900 Kč vyšších příjmů než v roce 2018.

3.8.2 Průměrná mzda a částka odvozená od průměrné mzdy

S průměrnou mzdou stanovenou ministerstvem práce a sociálních věcí dle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení souvisí limit příjmů ze závislé a samostatné činnosti, nad který tyto příjmy podléhají solidárnímu zvýšení daně. Pokud součet příjmů ze závislé činnosti a dílčího základu daně ze samostatné činnosti přesáhne 48násobek průměrné mzdy, podléhá část příjmů, která přesahuje tento limit, solidárnímu zvýšení daně. Výše průměrné měsíční mzdy a limit příjmů pro solidární zvýšení daně v letech 2015 až 2019 jsou uvedeny v tabulce 3.5.

Tab 3.5 Vývoj průměrné mzdy a limitu příjmů pro solidární zvýšení daně v letech 2015–2019 v Kč

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Průměrná měsíční mzda	26 611	27 006	28 232	29 979	32 699
Solidární zvýšení daně	1 277 328	1 296 288	1 355 136	1 438 992	1 569 552

Zdroj: vlastní zpracování

V letech 2015–2019 meziročně rostla průměrná mzda, a tedy i limit, nad který příjmy podléhají solidárnímu zvýšení daně. Změny ve výši průměrné mzdy v jednotlivých letech jsou podrobněji analyzovány výše na základě grafu 3.1. Solidárnímu zvýšení daně podléhaly v roce 2016 vyšší příjmy než v roce 2015, a to o 18 960 Kč. K nárůstu limitu došlo vlivem nárůstu průměrné mzdy i v letech následujících. V roce 2017 byl limit příjmů podléhajících solidárnímu zvýšení daně o 58 848 Kč vyšší než v roce 2016. V roce 2018 byl tento limit o 83 856 Kč vyšší než v roce 2017 a v roce 2019 byl o 130 560 Kč vyšší než v roce 2018.

3.8.3 Daňové zvýhodnění

Odstupňování částek daňového zvýhodnění dle počtu dětí poplatníka bylo poprvé zavedeno v roce 2015. Během analyzovaného období byly částky daňového zvýhodnění na děti několikrát změněny. Částky daňového zvýhodnění v jednotlivých letech jsou zobrazeny v tabulce 3.6.

Tab 3.6 Vývoj daňového zvýhodnění na děti v letech 2015–2019 v Kč

Daňové zvýhodnění	2015	2016	2017	2018	2019
Jedno dítě	13 404	13 404	13 404	15 204	15 204
Jedno dítě ZTP/P	26 808	26 808	26 808	30 408	30 408
Druhé dítě	15 804	17 004	19 404	19 404	19 404
Druhé dítě ZTP/P	31 608	34 008	38 808	38 808	38 808
Třetí a každé další dítě	17 004	20 604	24 204	24 204	24 204
Třetí a každé další dítě ZTP/P	34 008	41 208	48 408	48 408	48 408

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Daňové zvýhodnění na jedno dítě bylo počínaje zdaňovacím obdobím 2018 zvýšeno o 1 800 Kč. V případě jednoho dítěte s průkazem ZTP/P bylo zvýhodnění ve stejném roce navýšeno o 3 600 Kč.

Daňové zvýhodnění na druhé dítě vrostlo v roce 2016 o 1 200 Kč, u druhého dítěte s průkazem ZTP/P o 2 400 Kč. K nárůstu daňového zvýhodnění na druhé dítě došlo i v roce následujícím, tedy v roce 2017, a to o 2 400 Kč, s tím, že pokud má druhé dítě průkaz ZTP/P, byla částka daňového zvýhodnění na toto dítě navýšena o 4 800 Kč.

U daňového zvýhodnění na třetí a každé další dítě došlo taktéž ke zvýšení částek v letech 2016 a 2017. V roce 2016 bylo toto daňové zvýhodnění zvýšeno o 3 600 Kč, u dítěte ZTP/P o 7 200 Kč. Ve stejné výši byly částky daňového zvýhodnění na třetí a každé další dítě zvýšeny i v roce 2017.

3.9 Výhled změn ve zdanění příjmů fyzických osob v ČR do budoucna

Od začátku roku 2020 došlo ke změně ve zdanění výher z hazardních her. Nově již nejsou od daně osvobozeny výhry z loterií a z tomboly nad 1 000 000 Kč. Tyto výhry jsou zdaněny srážkou u zdroje. Výhry z ostatních hazardních her podléhají dani, pokud je rozdíl mezi úhrnem výher a úhrnem vkladů za zdaňovací období vyšší než 1 000 000 Kč. Výhry z ostatních hazardních her je povinen zdanit výherce jako ostatní příjem dle § 10 zákona o dani z příjmů.

Minimální mzda pro rok 2020 je 14 600 Kč, ve stejné výši je stanovena maximální sleva za umístění dítěte, kterou lze uplatnit na konci zdaňovacího období. Osvobozeny od daně jsou v roce 2020 pravidelně vyplácené důchody do 525 600 Kč. Výše příjmů, kterých je potřeba dosáhnout pro vyplacení daňového bonusu je 87 600 Kč za zdaňovací období. Průměrná měsíční mzda dle MPSV vzrostla na 34 835 Kč, solidární dani tak podléhají příjmy nad 1 672 080 Kč za rok.

Pokud se týká změn a novinek ve zdanění příjmů fyzických osob, které jsou plánovány do budoucna, je již od roku 2016 připravován zcela nový zákon o dani z příjmů, který by měl být jednodušší, přehlednější, a především uživatelsky přívětivější a srozumitelnější než zákon stávající. Dle aktuálních informací je již návrh nového zákona dokončen, stále však nebyl předložen ke schválení Poslanecké sněmovně.

Do budoucna je také zamýšleno zrušení superhrubé mzdy, s tím, že daň z příjmů ze závislé činnosti by byla počítána z hrubého příjmu zaměstnance. V souvislosti s tím je navrhováno také zrušení solidárního zvýšení daně a zavedení progresivních sazeb daně ve výši 19 % z příjmů do 1 500 000 Kč a 23 % z příjmů nad 1 500 000 Kč. Zvýšení sazeb daně by mělo být u OSVČ kompenzováno možností odpočtu 75 % zaplaceného

pojistného od dílčího základu daně ze samostatné činnosti. Problém ovšem nastává u ostatních druhů příjmů, u kterých by zvýšení daňových sazeb znamenalo vyšší daňové zatížení.²⁵

Pro OSVČ s příjmy do 1 000 000 Kč by měla být v příštích letech zavedena paušální daň ve výši 5 500 Kč za měsíc, jejíž součástí by mělo být sociální pojištění, zdravotní pojištění a daň z příjmů fyzických osob. OSVČ tak nebude povinna odevzdávat přehledy o příjmech a výdajích ani daňové přiznání.

V průběhu roku 2020 je počítáno se zprovozněním internetového portálu MOJE daně, kde po přihlášení daňoví poplatníci uvidí přehled svých daňových povinností, přehled veškerých odevzdaných daňových přiznání či upozornění na blížící se termíny. Daňová přiznání tak budou poplatníci odevzdávat jednoduše elektronicky, formuláře daňových přiznání budou automaticky předvyplněny a případný přeplatek na dani jim bude vrácen v kratší časové lhůtě.²⁶

²⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ. *Rozhovor ministryně financí pro ČT1 o zrušení superhrubé mzdy a stravenkovém paušálu*. [online]. [cit.13.3.2020]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-medich/2020/rozhovor-ministryne-financi-pro-ct1-o-zr-37130>.

²⁶ MINISTERSTVO FINANCÍ. *Poslanci schválili novelu zákona přinášející online finanční úřad*. [online]. [cit.13.3.2020]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/poslanci-schvalili-novelu-zakona-prinase-37533>.

4 Praktická aplikace vybraných změn v modelových příkladech

Aby byl zřejmý dopad výše uvedených změn v zákoně o daních z příjmů na daňového poplatníka, je žádoucí tyto změny aplikovat do modelových příkladů a na základě výsledků těchto příkladů pak zhodnotit jejich vliv na daňové zatížení poplatníků daně z příjmů fyzických osob. Následuje 5 modelových příkladů, v nichž jsou vždy zadány určité vstupní předpoklady, a to tak, aby bylo při výpočtu daňové povinnosti v jednotlivých letech zřejmé jaká změna je v daném příkladu zohledněna a jaké jsou důsledky této změny pro konkrétního daňového poplatníka. Součástí každého příkladu je podrobný popis veškerých dílčích kroků provedených při výpočtu daňové povinnosti, výpočet daňového zatížení v jednotlivých letech formou efektivní sazby daně a konečné zhodnocení výsledků. V závěru kapitoly jsou navrženy některé změny ZDP.

4.1 Modelový příklad č. 1

Pan Kašpárek od svého zaměstnavatele pobírá měsíční hrubou mzdu na úrovni minimální mzdy platné v daném zdaňovacím období. Během zdaňovacího období pan Kašpárek obvykle daruje dvakrát krev.

4.1.1 Výpočet daňové povinnosti

Pan Kašpárek měsíčně pobírá hrubou mzdu odpovídající minimální měsíční mzdě platné v daném zdaňovacím období. Jeho celkový roční příjem ze samostatné činnosti je tedy ve výši 12násobku minimální měsíční mzdy v daném roce.

Dílčím základem daně ze samostatné činnosti je hrubý příjem navýšený o zdravotní a sociální pojistné hrazené za zaměstnance jeho zaměstnavatelem. Zdravotní pojištění hradí zaměstnavatel ve výši 9 % z hrubé mzdy. Zvláštní pozornost je třeba věnovat sociálnímu pojištění hrazenému zaměstnavatelem. Do června 2019 byla sazba sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem 25 % z hrubé mzdy, od července 2019 je to 24,8 % z hrubé mzdy. V roce 2019 je tedy nutné počítat sociální pojistné zvlášť pro leden až červen a zvlášť pro červenec až prosinec.

Vzhledem k tomu, že pan Kašpárek už jiné příjmy nemá, je roční hrubý příjem navýšený o povinné pojistné základem daně, od něhož je možné v případě pana Kašpárka

odečíst darování krve jakožto nezdanitelnou část základu daně. Do roku 2016 byl jeden odběr krve oceněn částkou 2 000 Kč, počínaje zdaňovacím obdobím 2017 byla tato částka navýšena na 3 000 Kč. Pan Kašpárek daroval krev dvakrát za zdaňovací období, proto je možné odečíst dvojnásobek uvedených částek.

Po odečtení NČZD je základ daně zaokrouhlen na celé stokoruny dolů a vynásoben sazbou 15 %, čímž je vypočtena daň, od níž je následně odečtena roční sleva na poplatníka. Výsledkem je roční daňová povinnost pana Kašpárka. Pro srovnání daňového zatížení pana Kašpárka je pro každý rok vypočtena efektivní sazba daně, která je podílem výsledné daňové povinnosti na hrubých příjmech poplatníka.

Jednotlivé kroky výpočtu daňové povinnosti a daňového zatížení pana Kašpárka v letech 2015–2019 jsou zobrazeny v tabulce 4.1. Veškeré částky uvedené v této tabulce jsou v Kč.

Tab 4.1 Výpočet daňové povinnosti – příklad č. 1

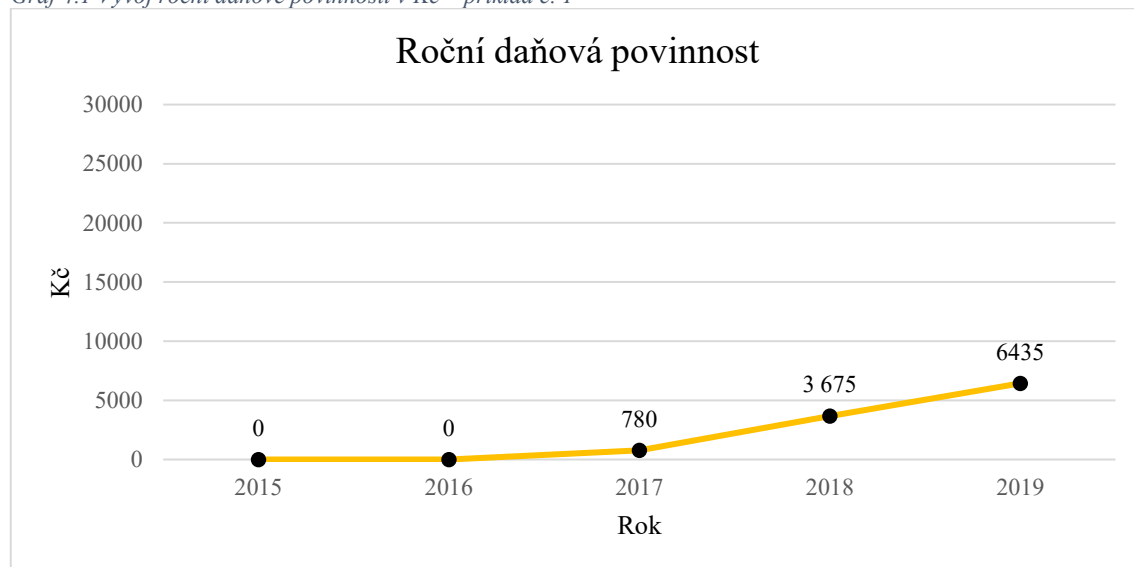
Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Měsíční hrubá mzda	9 200	9 900	11 000	12 200	13 350
Roční příjem dle § 6	110 400	118 800	132 000	146 400	160 200
Zdravotní pojištění	9 936	10 692	11 880	13 176	14 418
Sociální pojištění	27 600	29 700	33 000	36 600	20 025 <u>+19 865</u> 39 890
DZD § 6 = Základ daně	147 936	159 192	176 880	196 176	214 508
Odběr krve	4 000	4 000	6 000	6 000	6 000
Základ daně po odpočtech	143 936	155 192	170 880	190 176	208 508
Zaokrouhlený základ daně	143 900	155 100	170 800	190 100	208 500
Daň 15 %	21 585	23 265	25 620	28 515	31 275
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
Daňová povinnost	0	0	780	3 675	6 435
Efektivní sazba daně	0 %	0 %	0,59 %	2,51 %	4,02 %

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.2 Zhodnocení výsledků

Protože minimální mzda byla v analyzovaném období každoročně navyšována, rostla v letech 2015–2019 také daňová povinnost pana Kašpárka. Vývoj daňové povinnosti v jednotlivých letech je zobrazen v grafu 4.1. Při výpočtu roční daňové povinnosti byly zohledněny celkem 2 změny, a to zvýšení nezdanitelné části základu daně v případě dárkovství krve od roku 2017 z 2 000 Kč na 3 000 Kč a snížení sazby sociálního pojistného hrazeného zaměstnavatelem od července 2019 na 24,8 %.

Graf 4.1 Vývoj roční daňové povinnosti v Kč – příklad č. 1

Zdroj: vlastní zpracování

V prvních dvou letech sledovaného období měl pan Kašpárek nulovou daňovou povinnost. V roce 2017 odvedl na dani 780 Kč, to je 0,59 % z jeho ročního příjmu. Daňová povinnost v roce 2018 byla o 2 895 Kč vyšší než v předchozím roce, a to ve výši 3 675 Kč, což je 2,51 % z ročního hrubého příjmu. V posledním sledovaném roce daň vzrostla o 2 760 Kč a činila 6 435 Kč, daňové zatížení pana Kašpárka v tomto roce bylo 4,02 %. Efektivní sazba daně tedy byla ve všech analyzovaných zdaňovacích obdobích mnohonásobně nižší než nominální sazba daně. Od roku 2016, kdy byla efektivní sazba daně nulová, však docházelo k jejímu postupnému nárůstu, což znamená, že s růstem minimální mzdy rostlo v průběhu analyzovaných let také daňové zatížení pana Kašpárka.

V příloze č. 1 je zobrazeno vyplněné daňové přiznání pana Kašpárka pro rok 2019. Vzhledem k tomu, že v příkladech je počítána pouze roční daňová povinnost, nejsou v daňovém přiznání zohledněny sražené měsíční zálohy na daň z příjmů FO.

4.2 Modelový příklad č. 2

Paní Koláčková od svého zaměstnavatele pobírá měsíční hrubou mzdu na úrovni průměrné mzdy stanovené MPSV k 1. 1. daného zdaňovacího období. Na své soukromé životní pojištění si měsíčně platí 1 800 Kč. Toto soukromé životní pojištění odpovídá podmínkám stanoveným v §15 odst. 6 ZDP. Paní Koláčková má tříletou dceru, která navštěvuje předškolní zařízení. Měsíční výdaj za umístění dcery v předškolním zařízení je 900 Kč.

4.2.1 Výpočet daňové povinnosti

Měsíční hrubý příjem paní Koláčkové odpovídá průměrné mzdě stanovené MPSV podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení k 1. lednu daného zdaňovacího období. Roční hrubý příjem je dvanáctinásobkem měsíčního hrubého příjmu, tedy průměrné měsíční mzdy platné v daném zdaňovacím období.

Pro výpočet roční superhrubé mzdy, která je základem daně z příjmů dle § 6, je nutné obdobně jako v předchozím příkladu vypočítat pojistné hrazené za zaměstnance jejich zaměstnavatelem. Sazba zdravotního pojištění, které hradí zaměstnavatel, je 9 % z hrubé mzdy, sazba sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem je 25 % z hrubé mzdy, avšak pouze do června 2019. Od července 2019 hradí zaměstnavatel za své zaměstnance sociální pojistné ve výši 24,8 % z hrubé mzdy. Z tohoto důvodu je nutné sociální pojistné v roce 2019 počítat pro každý půlrok zvlášť. Přičtením vypočteného pojistného k ročním hrubým příjmům tak dostáváme základ daně.

Paní Koláčková ročně na příspěvcích na soukromé životní pojištění zaplatila 21 600 Kč. U příspěvků na soukromé životní pojištění hrazené samotným poplatníkem, které lze odečíst od základu daně, byl v letech 2015 a 2016 stanoven maximální roční limit ve výši 12 000 Kč, proto není možné v případě paní Koláčkové v těchto letech od základu daně odečíst celou zaplacenou částku. Od roku 2017 byl tento limit zvýšen na 24 000 Kč za zdaňovací období.

Po odečtení NČZD je nutné základ daně zaokrouhlit na stokoruny dolů a z takto zaokrouhleného základu daně vypočíst 15% daň z příjmů fyzických osob. Od daně je následně odečtena roční sleva na poplatníka a sleva za umístění dítěte. Ročně paní Koláčková zaplatila za umístění dcery v předškolním zařízení 10 800 Kč. Protože je tato

sleva limitována minimální mzdou platnou v daném zdaňovacím období a skutečné výdaje jsou v letech 2015 a 2016 vyšší než minimální mzda, je možné v těchto dvou zdaňovacích obdobích odečíst pouze výdaje odpovídající minimální mzdě.

Po odečtení daňových slev je daň snížena o roční daňové zvýhodnění na jedno dítě, čímž je vypočtena daňová povinnost paní Kolářkové. Efektivní sazba daně vypovídá o skutečném daňovém zatížení v jednotlivých letech.

V tabulce 4.2 jsou zachyceny veškeré výše popsané kroky výpočtu daňové povinnosti paní Kolářkové. Částky uvedené v tabulce jsou v Kč.

Tab 4.2 Výpočet daňové povinnosti – příklad č. 2

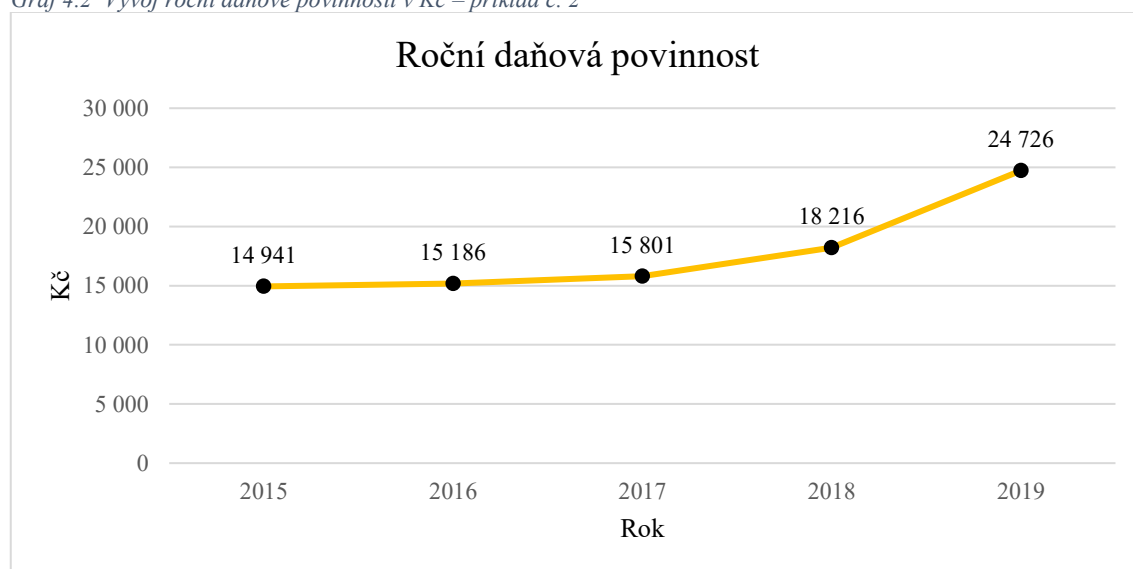
Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Měsíční hrubá mzda	26 611	27 006	28 232	29 979	32 699
Roční příjem dle § 6	319 332	324 072	338 784	359 748	392 388
Zdravotní pojištění	28 740	29 167	30 491	32 378	35 315
Sociální pojištění	79 833	81 018	84 696	89 937	49 049 + 48 657 97 706
DZD § 6 = Základ daně	427 905	434 257	453 971	482 063	525 409
Životní pojištění	12 000	12 000	21 600	21 600	21 600
Základ daně po odpočtech	415 905	422 257	432 371	460 463	503 809
Zaokrouhlený základ daně	415 900	422 200	432 300	460 400	503 800
Daň 15 %	62 385	63 330	64 845	69 060	75 570
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
Sleva za umístění dítěte	9 200	9 900	10 800	10 800	10 800
Daň po odečtení slev	28 345	28 590	29 205	33 420	39 930
Daňové zvýhodnění	13 404	13 404	13 404	15 204	15 204
Daňová povinnost	14 941	15 186	15 801	18 216	24 726
Efektivní sazba daně	4,68 %	4,69 %	4,66 %	5,06 %	6,30 %

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.2 Zhodnocení výsledků

I v tomto modelovém příkladu, kde daňový poplatník pobíral po celé zdaňovací období průměrnou měsíční mzdu, docházelo meziročně k růstu daňové povinnosti, jejíž vývoj je zachycen v grafu 4.2. Obdobně jako v prvním příkladu je také zde zohledněna změna sazby sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem v roce 2019. Další změnou, na kterou je v příkladu poukazováno, je zvýšení limitu pro odpočet příspěvků na soukromé životní pojištění ve zdaňovacím období roku 2017. Při výpočtu daňové povinnosti v jednotlivých letech je rovněž třeba sledovat vývoj minimální mzdy, která je horní mezí pro slevu za umístění dítěte v předškolním zařízení. Nezbytné je také uplatnění daňového zvýhodnění na děti ve správné výši.

Graf 4.2 Vývoj roční daňové povinnosti v Kč – příklad č. 2

Zdroj: vlastní zpracování

Jak již bylo zmíněno, daňová povinnost paní Kolářkové v analyzovaném období meziročně narůstala. V roce 2015 byla její daňová povinnost ve výši 14 941 Kč. V následujícím roce byla pouze o 245 Kč vyšší, a to 15 186 Kč. Příliš velký meziroční růst daňové povinnosti paní Kolářkové nezaznamenala ani v roce 2017, kdy daň vzrostla o 615 Kč na 15 801 Kč. K většímu nárůstu došlo až v roce 2018, kdy daňová povinnost byla 18 216 Kč, tj. o 2 415 Kč vyšší než v roce předcházejícím. Nejvíce daňová povinnost paní Kolářkové vzrostla v posledním sledovaném roce – celkem o 6 510 Kč na 24 726 Kč.

Pokud se týká skutečného daňového zatížení paní Kolářkové v jednotlivých letech, v roce 2015 byla efektivní sazba daně 4,68 %. V roce 2016 daňové zatížení

nepatrně vzrostlo na 4,69 % a v roce 2017 naopak mírně pokleslo na 4,66 %. V roce 2018 byl podíl daňové povinnosti na celkových ročních příjmech paní Koláčkové 5,06 %, v roce 2019 to bylo 6,30 %. Pro paní Koláčkovou, která měla v jednotlivých zdaňovacích obdobích průměrný příjem, bylo tedy nejvýhodnější znění zákona o daních z příjmů z roku 2017, kdy bylo její skutečné daňové zatížení nejnižší.

Vyplněné daňové přiznání paní Koláčkové za zdaňovací období 2019, avšak bez zohlednění sražených záloh na daň z příjmů dle § 6, je vyobrazeno v příloze č. 2.

4.3 Modelový příklad č. 3

Pan Balcárek je ředitelem nejmenované společnosti a měsíčně pobírá hrubou mzdu ve výši 136 000 Kč. Předpokládejme, že pan Balcárek provozuje živnost, z níž v daném zdaňovacím období dosáhl ztráty 141 230 Kč. Měsíčně si spoří na své penzijní připojištění 2 500 Kč. Ve společné domácnosti s panem Balcárkem žijí jeho 2 děti, které studují střední školu.

4.3.1 Výpočet daňové povinnosti

Ve třetím modelovém příkladu je poplatníkův měsíční příjem ze zaměstnání ve všech zdaňovacích obdobích stejný. Z toho důvodu je ve všech sledovaných letech stejný i roční příjem dle § 6, který je dvanáctinásobkem měsíční hrubé mzdy.

Zdravotní pojištění, které hradí zaměstnavatel za své zaměstnance je 9 % z hrubého příjmu. Vzhledem k tomu, že pan Balcárek pobírá nadstandartní mzdu, je roční sociální pojistné, které za něj hradí jeho zaměstnavatel počítáno jako 25 % z maximálního vyměřovacího základu, kterým je 48násobek průměrné mzdy stanovené pro dané zdaňovací období MPSV. Od července 2019 je opět nutné zohlednit snížení sazby sociálního pojistného na 24,8 %. Protože je výpočet sociálního pojistného hrazeného zaměstnavatelem v roce 2019 složitější, je znázorněn v tabulce 4.3. Při výpočtu sociálního pojistného je třeba postupně sčítat vyměřovací základy za jednotlivé měsíce daného roku a sledovat, ve kterém měsíci součet vyměřovacích základů překročí 48násobek průměrné mzdy. V měsíci, ve kterém k tomuto překročení dojde, je pak vyměřovacím základem pro výpočet sociálního pojistného rozdíl mezi 48násobkem

průměrné mzdy a součtem vyměřovacích základů za předcházející měsíce daného roku. V roce 2019 došlo u pana Balcárka k tomuto překročení v prosinci.

Tab 4.3 Výpočet sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem pro rok 2019 v Kč

Období 2019	Vyměřovací základ	Sociální pojistné
leden – červen	$136\,000 \cdot 6 = 816\,000$	$816\,000 \cdot 25\% = 204\,000$
červenec - listopad	$136\,000 \cdot 5 = 680\,000$	$680\,000 \cdot 24,8\% = 168\,640$
prosinec	$1\,569\,552$ $- \underline{1\,496\,000}$ $73\,552$	$73\,552 \cdot 24,8\% = 18\,241$
Celkem	1 569 552	390 881

Zdroj: vlastní zpracování

Po přičtení vypočteného pojistného k hrubým příjmům ze závislé činnosti dostáváme dílčí základ daně dle § 6 ZDP. Dílčím základem daně dle § 7 je ztráta, která panu Balcárkovi vznikla ze samostatné činnosti. Tuto ztrátu však nelze započíst s dílčím základem daně dle § 6. ZD je tedy roven dílčímu základu daně ze samostatné činnosti.

Nezdanitelnou částí základu daně jsou v tomto příkladu příspěvky na penzijní připojištění, které pan Balcárek hradil v celkové roční výši 30 000 Kč. Před odečtením příspěvků na penzijní připojištění od základu daně je nutné tyto příspěvky snížit o 12 000 Kč. Do roku 2016 byl horní limit tohoto odpočtu stanoven na 12 000 Kč za zdaňovací období, počínaje zdaňovacím obdobím roku 2017 byl navýšen na 24 000 Kč.

Základ daně je po odečtení příspěvků na penzijní připojištění zaokrouhlen na celé stokoruny dolů. Daň je vypočtena jako 15 % ze zaokrouhleného ZD. S ohledem na vysoké příjmy pana Balcárka je pravděpodobné, že část jeho příjmů bude podléhat solidárnímu zvýšení daně. Základem pro výpočet solidárního zvýšení daně je kladný rozdíl mezi součtem příjmů dle § 6 a dílčího základu daně dle § 7 a 48násobkem průměrné mzdy. Od roku 2015 lze při výpočtu tohoto základu snížit příjmy dle § 6 o ztrátu vzniklou ze samostatné činnosti. V roce 2019 vyšel u pana Balcárka základ pro výpočet solidární daně záporný, proto v tomto roce nebude solidární zvýšení daně uplatněno. Solidární daň činí 7 % z vypočteného základu. Následně je sečtena vypočtená daň a solidární zvýšení daně. Od tohoto součtu je odečtena roční sleva na poplatníka a daňové zvýhodnění na děti. Postup výpočtu daňové povinnosti v Kč je uveden v tabulce 4.4.

Tab 4.4 Výpočet daňové povinnosti – příklad č. 3

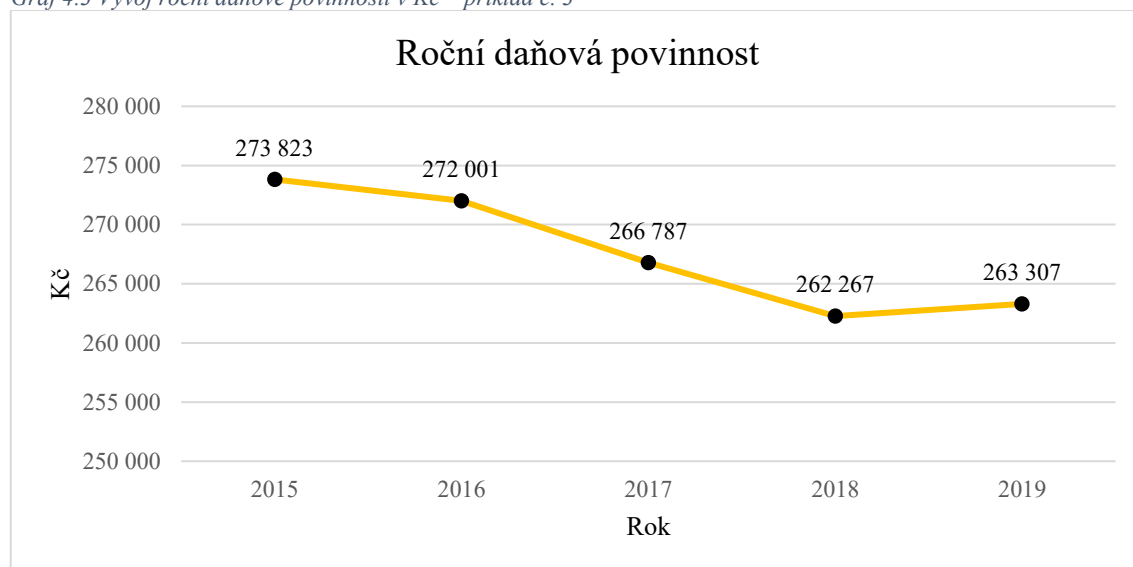
Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Měsíční hrubá mzda	136 000	136 000	136 000	136 000	136 000
Roční příjem dle § 6	1 632 000	1 632 000	1 632 000	1 632 000	1 632 000
Zdravotní pojištění	146 880	146 880	146 880	146 880	146 880
Sociální pojištění	319 332	324 072	338 784	359 748	390 881
Dílčí základ daně § 6	2 098 212	2 102 952	2 117 664	2 138 628	2 169 761
Dílčí základ daně § 7	- 141 230	- 141 230	- 141 230	- 141 230	- 141 230
Základ daně	2 098 212	2 102 952	2 117 664	2 138 628	2 169 761
Penzijní připojištění	12 000	12 000	18 000	18 000	18 000
ZD po odpočtech	2 086 212	2 090 952	2 099 644	2 120 628	2 151 761
Zaokrouhlený ZD	2 086 200	2 090 900	2 099 600	2 120 600	2 151 700
Daň 15 %	312 930	313 635	314 940	318 090	322 755
Příjmy § 6 – ztráta § 7	1 490 770	1 490 770	1 490 770	1 490 770	1 490 770
48násobek ø mzdy	1 277 328	1 296 288	1 355 136	1 438 992	1 569 552
ZD pro soliární daň	213 442	194 482	135 634	51 778	0
Solidární daň 7 %	14 940,94	13 613,74	9 494,38	3 624,46	0
Daň celkem	327 871	327 249	324 435	321 715	322 755
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
Daň po odečtení slev	303 031	302 409	299 595	296 875	297 915
Daňové zvýhodnění I	13 404	13 404	13 404	15 204	15 204
Daňové zvýhodnění II	15 804	17 004	19 404	19 404	19 404
Daňová povinnost	273 823	272 001	266 787	262 267	263 307
Efektivní sazba daně	16,78 %	16,67 %	16,35 %	16,07 %	16,13 %

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.2 Zhodnocení výsledků

Daňová povinnost pana Balcárka, který měl ve všech analyzovaných zdaňovacích obdobích nadstandardní příjem ve stejné výši, postupně až do roku 2018 klesala. Klesající trend jeho daňové povinnosti lze pozorovat v grafu 4.3. Důvodem poklesu daňové povinnosti v jednotlivých letech je postupné navyšování průměrné mzdy a s tím spojeného limitu příjmů pro solidární zvýšení daně, který je od průměrné mzdy platné v daném zdaňovacím období odvozen. Se zvýšením průměrné mzdy dochází ke zvýšení tohoto limitu a čím vyšší je limit příjmů pro solidární zvýšení daně v jednotlivých zdaňovacích obdobích, tím nižší je pak základ, z něhož je solidární daň počítána, a tedy i vypočtená solidární daň. Vývoj průměrné mzdy je v tomto příkladu třeba sledovat nejen pro výpočet limitu pro solidární zvýšení daně, ale také pro určení maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojistné hrazené zaměstnavatelem, u kterého je opět třeba brát v úvahu nižší sazbu od července 2019. V příkladu je také zohledněna změna maximální výše příspěvků na penzijní připojištění, které lze odečíst od základu daně, ke které došlo od zdaňovacího období roku 2017.

Graf 4.3 Vývoj roční daňové povinnosti v Kč – příklad č. 3

Zdroj: vlastní zpracování

S poklesem roční daňové povinnosti do roku 2018 klesalo i daňové zatížení pana Balcárka. V prvním analyzovaném roce byla jeho daňová povinnost ve výši 273 823 Kč a jeho daňové zatížení bylo 16,78 %. V dalším roce daň poklesla o 1 822 Kč na 272 001 Kč a daňové zatížení se snížilo na 16,67 %. V roce 2017 následoval další pokles daně o 5 214 Kč na 266 787 Kč, kdy daňové zatížení pana Balcárka bylo 16,35 %.

K poslednímu poklesu daňové povinnosti a efektivní sazby daně došlo v roce 2018, kdy ještě část příjmů pana Balcárka podléhala solidárnímu zvýšení daně. V tomto roce daň poklesla na 262 267 Kč, tj. o 4 520 Kč. Podíl daně na příjmech byl v roce 2018 celkem 16,07 %. Vzhledem k tomu, že v roce 2019 již příjmy pana Balcárka nepodléhaly solidárnímu zvýšení daně, byla daň ve výši 263 307 Kč o 1 040 Kč vyšší než v roce 2018. Daňové zatížení v posledním sledovaném roce bylo 16,13 %. Daňové zatížení nadstandardních příjmů v analyzovaném období bylo přibližně na úrovni nominální sazby daně z příjmů fyzických osob.

Daňové přiznání pana Balcárka za zdaňovací období roku 2019 je vyplněno v příloze č. 3. Také v tomto daňovém přiznání je vypočtena roční daňová povinnost bez zohlednění záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti.

4.4 Modelový příklad č. 4

Pan Novotný je OSVČ – stavební projektant. Jeho příjmy ze samostatné činnosti za zdaňovací období činily 1 237 280 Kč a jeho skutečně vynaložené výdaje na tuto činnost byly ve výši 536 932 Kč. Pan Novotný žije se svojí manželkou, která studuje vysokou školu a na brigádách si během zdaňovacího období vydělala 52 639 Kč.

4.4.1 Výpočet daňové povinnosti

Při stanovení dílčího základu daně ze samostatné činnosti je pro pana Novotného výhodnější uplatnit výdaje procentem z příjmů nežli skutečně vynaložené výdaje. Projektová činnost ve výstavbě je živností ohlašovací vázanou a spadá tak pod 60% výdajový paušál. Paušální výdaje jsou vypočteny jako 60 % z ročních příjmů. Tím, že hodnota paušálních výdajů je vyšší než hodnota skutečných výdajů, vznikne po jejich odečtení od ročních příjmů panu Balcárkovi nižší dílčí základ daně dle § 7, než kdyby uplatnil výdaje skutečné. V roce 2015 a 2016 lze uplatnit výdaje procentem z příjmů v maximální výši 1 200 000 Kč a nelze odečíst slevu na manželku, jejíž roční příjmy jsou do 68 000 Kč. V letech 2017 a 2018 je tento limit snížen na 600 000 Kč, přičemž v roce 2017 má poplatník daně možnost rozhodnout se mezi uplatněním paušálních výdajů na základě starých nebo nových podmínek, dle kterých už slevu na manželku uplatnit lze. V tomto roce je pro pana Balcárka výhodnější uplatnění nižšího limitu výdajů

v kombinaci se slevou na jeho manželku. Pro zdaňovací období 2019 je limit paušálních výdajů opět zvýšen na 1 200 000 Kč, s tím, že slevu na manželku lze uplatnit i nadále.

Odečtením paušálních výdajů od ročních příjmů dostáváme dílčí základ daně ze samostatné činnosti, jež je celkovým základem daně, který je nutné zaokrouhlit na celé stokoruny dolů. Z takto zaokrouhleného základu daně je pak možné vypočíst daň, od níž bude odečtena sleva na poplatníka a v letech 2017 až 2019 i sleva na manželku. Tímto postupem je vypočtena daňová povinnost pana Novotného v Kč, viz. tabulka 4.5. Také u tohoto příkladu je vypočten podíl daňové povinnosti na hrubých příjmech poplatníka. Za hrubý příjem je v případě OSVČ považován hrubý zisk, tedy rozdíl příjmů a skutečných výdajů.

Tab 4.5 Výpočet daňové povinnosti – příklad č. 4

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Roční příjem dle § 7	1 237 280	1 237 280	1 237 280	1 237 280	1 237 280
Skutečné výdaje	536 932	536 932	536 932	536 932	536 932
Paušální výdaje	742 368	742 368	600 000	600 000	742 368
DZD § 7 = ZD	494 912	494 912	637 280	637 280	494 912
Zaokrouhlený ZD	494 900	494 900	637 200	637 200	494 900
Daň 15 %	74 235	74 235	95 580	95 580	74 235
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
Sleva na manželku	0	0	24 840	24 840	24 840
Daňová povinnost	49 395	49 395	45 900	45 900	24 555
Efektivní sazba daně	7,05 %	7,05 %	6,55 %	6,55 %	3,51 %

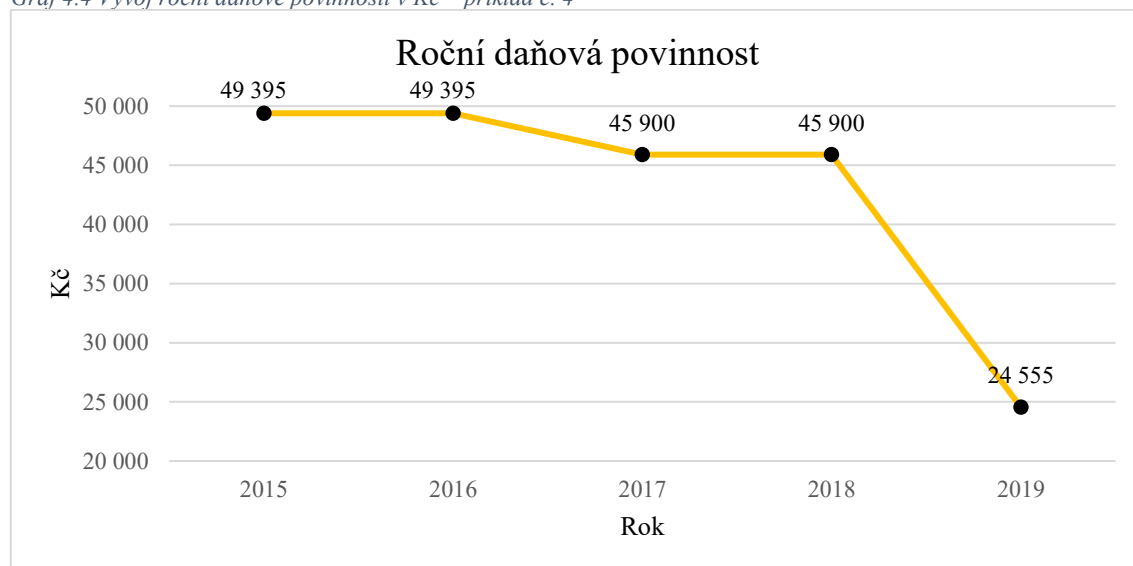
Zdroj: vlastní zpracování

4.4.2 Zhodnocení výsledků

Vývoj roční daňové povinnosti pana Novotného v letech 2015–2019 v Kč je zachycen v grafu 4.4. Výše daně v jednotlivých letech byla ovlivněna především změnami týkajícími se horního limitu pro uplatnění výdajových paušálů a s tím spojenými podmínkami pro uplatnění daňové slevy na manželku. Byť byl pro výpočet

daňové povinnosti v letech 2017 a 2018 použit nižší výdajový limit než v přechozích obdobích, daňová povinnost pana Novotného byla v těchto dvou letech nižší než v letech 2015 a 2016. Důvodem bylo snížení daně o slevu na manželku, která byla uplatněna i v roce 2019, kdy byl výdajový limit opět zvýšen.

Graf 4.4 Vývoj roční daňové povinnosti v Kč – příklad č. 4

Zdroj: vlastní zpracování

Ve zdaňovacím období 2015 a 2016 byla daňová povinnost pana Novotného, který měl pouze příjmy ze samostatné činnosti, ve výši 49 395 Kč a jeho daňové zatížení v těchto letech bylo 7,05 %. V následujících dvou letech byl pan Novotný při výpočtu své daňové povinnosti omezen limitem příjmů 600 000 Kč, mohl však uplatnit slevu na manželku. Jeho daňová povinnost tak byla v letech 2017 a 2018 oproti předcházejícím obdobím o 3 495 Kč nižší, a to 45 900 Kč. Nižší byl také podíl této daně na ročních příjmech pana Novotného, který byl 6,55 %. Skokový pokles daňové povinnosti i daňového zatížení pan Novotný zaznamenal v roce 2019, kdy jeho daň z příjmů činila 24 555 Kč, což je o 21 345 Kč méně než v předchozím roce. Efektivní sazba daně v roce 2019 byla 3,51 %. Jako nejvýhodnější se tedy pro pana Novotného jeví zdaňovací období roku 2019, kdy byl limit paušálních výdajů zvýšen na 1 200 000 Kč a možnost uplatnění slevy na manželku byla poplatníkům ponechána.

Vzorově vyplněné daňové přiznání pana Novotného je zobrazeno v příloze č. 4, která je nedílnou součástí této diplomové práce.

4.5 Modelový příklad č. 5

Paní Burianová je žena v domácnosti, která si přivydělává pečením dortů na základě živnostenského oprávnění. Za dané zdaňovací období dosáhla příjmů ze samostatné činnosti ve výši 52 018 Kč, výdaje na tuto činnost činily 13 622 Kč. Část zdaňovacího období pronajímala byt. Příjmy z nájmu byly 50 329 Kč za zdaňovací období, výdaje 9 950 Kč. Paní Burianová má desetiletého syna, který s ní žije ve společné domácnosti.

4.5.1 Výpočet daňové povinnosti

Při výpočtu DZD ze samostatné činnosti a DZD z nájmu byly uplatněny skutečně vynaložené výdaje, a to z toho důvodu, že paní Burianová dosáhla nízkých ročních příjmů a v případě, že uplatní daňové zvýhodnění na syna, bude mít pravděpodobně nárok na výplatu daňového bonusu. Pokud by uplatnila paušální výdaje, nemohla by v některých zdaňovacích obdobích od daně odečíst daňové zvýhodnění a daňového bonusu by nedosáhla vůbec. Uplatnění skutečných výdajů je tak pro ni výhodnější.

Sečtením dílčích základů daně dostáváme celkový základ daně, který je třeba zaokrouhlit na stokoruny dolů. Následně je vypočtena daň, od níž je odečtena sleva na poplatníka a poté daňové zvýhodnění. Nárok na daňový bonus však nebude mít paní Burianová ve všech zdaňovacích obdobích, viz. tabulka 4.6. Pro výplatu daňového bonusu je nutné za zdaňovací období dosáhnout rozhodných příjmů vyšších než 6násobek minimální mzdy platné v daném zdaňovacím období. Od roku 2018 už není možné do rozhodných příjmů počítat příjmy z nájmu a příjmy z kapitálového majetku.

Tab 4.6 Rozhodné příjmy pro výplatu daňového bonusu v Kč

Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy dle § 7	52 018	52 018	52 018	52 018	52 018
Příjmy dle § 9	50 329	50 329	50 329	50 329	50 329
Rozhodné příjmy	102 347	102 347	102 347	52 018	52 018
Limit příjmů	55 200	59 400	66 000	73 200	80 100
Nárok na daňový bonus	ANO	ANO	ANO	NE	NE

Zdroj: vlastní zpracování

V letech 2015, 2016 a 2017, kdy byly do rozhodných příjmů započteny také příjmy z nájmu, dosáhla paní Burianová rozhodných příjmů vyšších než 6násobek minimální mzdy. V těchto letech tedy bude mít nárok na výplatu daňového bonusu. To však neplatí pro rok 2018 a 2019, kdy byly do rozhodných příjmů paní Burianové počítány pouze příjmy ze samostatné činnosti. V těchto zdaňovacích obdobích tak paní Burianová nedosáhla potřebných rozhodných příjmů pro výplatu daňového bonusu.

Výpočet daňové povinnosti paní Burianové v Kč je zobrazen v tabulce 4.7. Efektivní sazba daně je podílem daňové povinnosti na hrubém zisku paní Burianové.

Tab 4.7 Výpočet daňové povinnosti – příklad č. 5

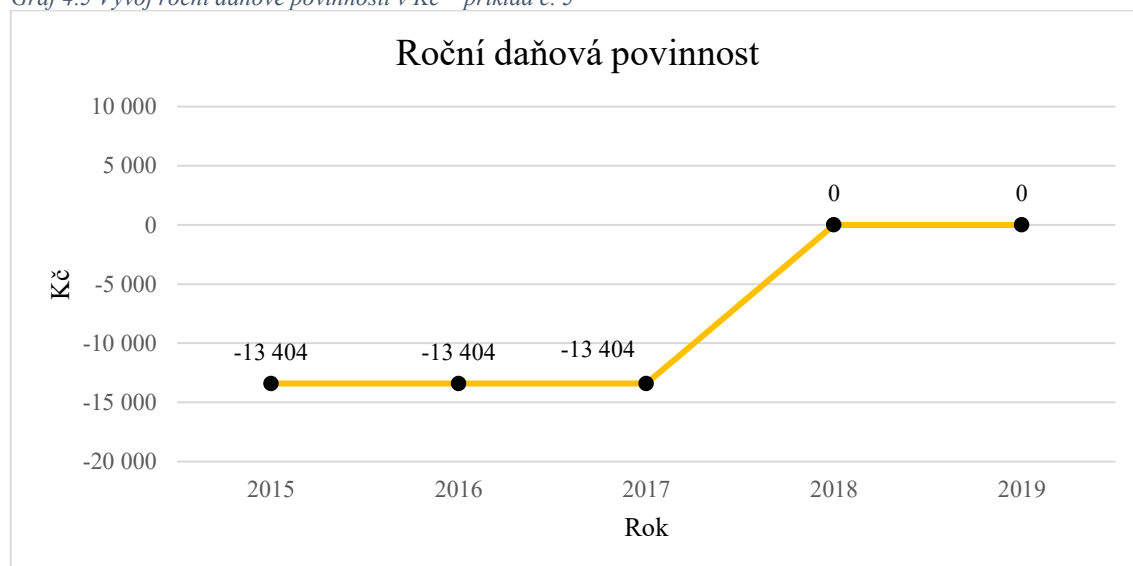
Položka	2015	2016	2017	2018	2019
Roční příjem dle § 7	52 018	52 018	52 018	52 018	52 018
Výdaje	13 622	13 622	13 622	13 622	13 622
Dílčí základ daně § 7	38 396	38 396	38 396	38 396	38 396
Roční příjem dle § 9	50 329	50 329	50 329	50 329	50 329
Výdaje	9 950	9 950	9 950	9 950	9 950
Dílčí základ daně § 9	40 379	40 379	40 379	40 379	40 379
Základ daně	78 775	78 775	78 775	78 775	78 775
Zaokrouhlený ZD	78 700	78 700	78 700	78 700	78 700
Daň 15 %	11 805	11 805	11 805	11 805	11 805
Sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
Daň po odečtení slev	0	0	0	0	0
Daňové zvýhodnění	13 404	13 404	13 404	15 204	15 204
Daňová povinnost	- 13 404	- 13 404	- 13 404	0	0
Efektivní sazba daně	- 17,02 %	- 17,02 %	- 17,02 %	0 %	0 %

Zdroj: vlastní zpracování

4.5.2 Zhodnocení výsledků

Ve všech analyzovaných zdaňovacích obdobích bylo od daně odečteno daňové zvýhodnění, čímž vznikl paní Burianové daňový bonus. V letech 2017 a 2019 však paní Burianová neměla na výplatu daňového bonusu nárok, proto je v těchto zdaňovacích obdobích její výsledná daňová povinnost nulová, viz. graf 4.5. Příklad je zaměřen na změnu příjmů zahrnovaných do rozhodných příjmů pro výplatu daňového bonusu, které musí být za dané zdaňovací období vyšší než 6násobek minimální mzdy. Výše tohoto limitu je každoročně měněna v závislosti na vývoji minimální mzdy. Od roku 2018 jsou do rozhodných příjmů počítány pouze příjmy ze závislé a ze samostatné činnosti.

Graf 4.5 Vývoj roční daňové povinnosti v Kč – příklad č. 5

Zdroj: vlastní zpracování

Protože byly do rozhodných příjmů mimo příjmy dle § 6 zahrnovány i příjmy dle § 9, měla paní Burianová v letech 2015 až 2017 nárok na výplatu daňového bonusu ve výši daňového zvýhodnění na jedno dítě, tedy 13 404 Kč. Efektivní sazba daně tak byla v těchto zdaňovacích obdobích záporná, a to – 17,02 %. V následujících letech už do rozhodných příjmů nebylo možné zahrnout příjmy z nájmu, proto paní Burianová nárok na výplatu daňového bonusu neměla a její daňová povinnost byla nulová, stejně jako její daňové zatížení. Omezení rozhodných příjmů pouze na příjmy dle § 6 a dle § 7 tak pro paní Burianovou mělo negativní dopad, jelikož přišla o nárok na daňový bonus.

Daňové přiznání zobrazující daňovou povinnost paní Burianové v roce 2019 je vyplněno v příloze č. 5.

4.6 Vývoj daňového zatížení v modelových příkladech

K největšímu nárůstu daňového zatížení v podobě efektivní sazby daně došlo v příkladu č. 5, ve kterém paní Burianová dosáhla nízkých příjmů a v letech 2015 až 2017 měla nárok na výplatu daňového bonusu. V roce 2018 a 2019 už nárok na daňový bonus neměla a dosáhla nulové daňové povinnosti. Její daňové zatížení tak vzrostlo o 17,02 p. b.

Růst efektivní sazby daně byl zaznamenán také u daňového poplatníka, který v jednotlivých letech analyzovaného období pobíral minimální mzdu. Jednalo se o pana Kašpárka z příkladu č. 1, který měl v roce 2015 a 2016 nulovou daňovou povinnost. V roce 2019 bylo jeho daňové zatížení o 4,02 p. b. vyšší než na počátku sledovaného období.

V příkladu č. 2, kde paní Koláčková pobírala v analyzovaných letech průměrnou mzdu, došlo k růstu efektivní daňové sazby od roku 2015 do roku 2019 o 1,62 p. b.

Naopak pokles daňového zatížení byl ve sledovaném období zaznamenán u pana Balcárka z příkladu č. 3, který pobíral nadstandartní mzdu. Celkově bylo jeho daňové zatížení v roce 2019 o 0,65 p. b. nižší než v roce 2015.

Největší pokles efektivní sazby daně, a to o 3,54 p. b. byl výsledkem příkladu č. 4. Jednalo se zde o pana Novotného, který jako OSVČ uplatnil výdaje procentem z příjmů.

4.7 Zhodnocení dopadu změn daně z příjmů FO na daňové poplatníky

Na základě výsledků modelových příkladů lze tvrdit, že dopad analyzovaných změn v zákoně o daních z příjmů v letech 2015 až 2019 nelze zobecnit, jelikož každou změnu a její vliv na daňové zatížení poplatníků je třeba posuzovat zvlášť, a především v konkrétně stanovených podmínkách. Žádnou z analyzovaných změn nejsou dotčeni všichni poplatníci daně z příjmů FO. Zda má některá změna dopad na daněho poplatníka a jak moc je touto změnou daňový poplatník ovlivněn je vždy dáno individuálními předpoklady konkrétního daňového poplatníka, přičemž některé změny mohou daňové zatížení vybraného poplatníka ovlivnit pozitivně, některé naopak negativně a některé se jej nemusí dotknout vůbec. Obecným předpokladem ale je, že výstupem provedených daňových změn by měly být výhodnější a jednodušší podmínky pro stanovení daňové povinnosti poplatníků daně z příjmů FO.

4.8 Navrhované změny daně z příjmů FO

Vzhledem k rozsahu a komplikovanosti aktuálního znění zákona o daních z příjmů, který vešel v platnost již v roce 1993 a od té doby byl několikrát novelizován, by bylo vhodné stávající zákon nahradit zákonem novým. Pro uživatele zákona o daních z příjmů by bylo jistě přehlednější, kdyby byl stávající zákon, který zahrnuje daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob a společná ustanovení, rozdělen na 2 nové zákony – zákon o dani z příjmů FO a zákon o dani z příjmů PO. Oba nově vzniklé zákony by měly být méně obsáhlé, lépe uspořádané, a především více srozumitelné než zákon stávající. V návaznosti na uvedené požadavky na nový zákon o dani z příjmů FO by bylo žádoucí zjednodušení podmínek pro uplatnění daňových úlev v podobě NČZD a položek odčitatelných od daně, nebo omezení těchto odpočtů pouze na ty, které jsou daňovými poplatníky nejvíce využívány.

Velice vítanou změnou do budoucna by bylo také zrušení superhrubé mzdy, jakožto dílčího základu daně ze samostatné činnosti, a její nahrazení hrubou mzdou. Tato změna by přispěla nejen ke zjednodušení zákona o daních z příjmů, ale především by snížila daňové zatížení zaměstnanců. U této změny je třeba říci, že použití superhrubé mzdy při výpočtu daně je ve světě ojedinělé, její nahrazení hrubou mzdou by tak přispělo mimo jiné také k harmonizaci přímých daní.

Přínosným by jistě bylo zavedení online odevzdávání daňových přiznání daně z příjmů FO prostřednictvím internetového portálu. Internetový portál by měl poplatníka upozornit na blížící se termín pro podání daňového přiznání, zobrazovat historii odevzdaných daňových přiznání nebo také nabízet pomoc online asistentů s vyplněním daňového přiznání.

5 Závěr

Cílem práce bylo analyzovat vývoj a změny ve zdanění příjmů fyzických osob v České republice v letech 2015–2019 a následně zhodnotit dopad vybraných změn na daňové zatížení poplatníků na základě výsledků modelových příkladů. Záměrem při zpracování diplomové práce bylo upozornit na důsledky provedených změn v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů na výši daňové povinnosti poplatníků v jednotlivých letech.

Teoretická část diplomové práce byla věnována obecné problematice daní a daňového zatížení poplatníků a s tím spojeným pojmům. Dále byla teoretická část zaměřena na daňový systém České republiky a konstrukční prvky daně z příjmů fyzických osob. Významnou částí diplomové práce byl také historický vývoj této daně a podrobná analýza změn a novel provedených v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v oblasti zdanění příjmů fyzických osob v letech 2015 až 2019. Neméně významné jsou pak plánované změny do budoucna.

Vybrané změny daně z příjmů fyzických osob provedené v průběhu analyzovaného období byly následně zahrnuty do modelových příkladů, které tvoří praktickou část diplomové práce. U všech příkladů byla vypočtena daňová povinnost a skutečné daňové zatížení v jednotlivých letech v podobě efektivní sazby daně. Z výsledků modelových příkladů vyplynulo, že některé změny mohou ovlivnit daňové zatížení poplatníka pozitivně, některé negativně a některé vůbec. Na základě modelových příkladů lze tvrdit, že největší pokles daňového zatížení v průběhu analyzovaných let byl zaznamenán u poplatníka s příjmy ze samostatné činnosti, který uplatňoval paušální výdaje. Naopak největší nárůst daňového zatížení v letech 2015 až 2019 lze pozorovat u poplatníka s nízkými příjmy dle § 7 a § 9, jenž vlivem vyloučení příjmů dle § 9 z rozhodných příjmů přišel o nárok na výplatu daňového bonusu.

Výsledky této diplomové práce však nelze zobecnit, jelikož žádná z provedených změn v letech 2015 až 2019 neměla plošný dopad na všechny daňové poplatníky, některé změny byly pro vybrané poplatníky příznivé, některé nikoliv. Obecně také není možné tvrdit, jaký dopad má vybraná změna na daného poplatníka, aniž by byly známy všechny podstatné okolnosti potřebné pro výpočet daňové povinnosti. Proto je při posuzování dopadu vybraných změn na daňové zatížení poplatníků nutné brát v úvahu veškeré individuální podmínky a předpoklady konkrétního daňového poplatníka.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

BRYCHTA, Ivan, VYCHOPEŇ, Jiří, PILAŘOVÁ, Ivana, STROUHAL, Jiří. *Daň z příjmů 2015*. 12. vyd. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2015. 600 s. ISBN 978-80-7474-737-9.

BRYCHTA, Ivan, VYCHOPEŇ, Jiří. *Daň z příjmů 2017*. 13. vyd. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2017. 554 s. ISBN 978-80-7552-750-9.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika a kolektiv. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2016*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 328 s. ISBN 978-80-7552-035-7.

EUROPEAN COMMISSION. *Taxation Trend in the European Union*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. 299 p. ISBN 978-92-76-00659-6.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 272 s. ISBN 978-80-7478-841-3.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2015, úplná znění platná k 1. 1. 2015*. 24. vyd. Praha: Grada, 2015. 272 s. ISBN 978-80-247-5507-6.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2016, úplná znění platná k 1. 1. 2016*. 25. vyd. Praha: Grada, 2016. 288 s. ISBN 978-80-271-0022-4.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2017, úplná znění platná k 1. 1. 2017*. 26. vyd. Praha: Grada, 2017. 288 s. ISBN 978-80-271-0451-2.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2018, úplná znění platná k 1. 1. 2018*. 28. vyd. Praha: Grada, 2018. 287 s. ISBN 978-80-271-0766-7.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2019, úplná znění platná k 1. 1. 2019*. 29. vyd. Praha: Grada, 2019. 288 s. ISBN 978-80-271-2274-5.

PELECH, Petr a Vladimír PELC. *Daně z příjmů s komentářem 2015*. 15. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 1054 s. ISBN 978-80-7263-943-4.

PELECH, Petr a Vladimír PELC. *Daně z příjmů s komentářem 2016*. 16. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 1039 s. ISBN 978-80-7554-011-9.

PELECH, Petr a Vladimír PELC. *Daně z příjmů s komentářem 2018*. 17. vyd. Olomouc: ANAG, 2018. 830 s. ISBN 978-80-7554-144-4.

STARÝ, Marek a kolektiv. *Dějiny daní a poplatků*. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1.

ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C. H. Beck, 2003. 249 s. ISBN 80-7179-413-9.

TUOMALA, Matti. *Optimal Redistributive Taxation*. Oxford: Oxford University Press, 2016. 487 p. ISBN 978-0-19-875341-4.

VANČUROVÁ, Alena a Hana ZÍDKOVÁ. *Daně v podnikání*. Praha: 1. VOX, 2019. 388 s. ISBN 978-80-87480-71-7.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2018*. 14. vyd. Praha: 1. VOX, 2018. 404 s. ISBN 978-80-87480-63-2.

VYCHOPĚŇ, Jiří. *Daň z příjmů 2018*. 14. vyd. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2019. 562 s. ISBN 978-80-7598-019-9.

VYCHOPĚŇ, Jiří. *Daň z příjmů 2019*. 15. vyd. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2019. 560 s. ISBN 978-80-7598-325-1.

Elektronické zdroje

DELOITTE. *Češi budou letos na odvod daní pracovat 174 dní, den daňové svobody bude 23. června*. [online]. [cit.1.5.2019]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/press/articles/cze-tz-den-danove-svobody-bude-23-cervna-2019.html>.

FINANČNÍ SPRÁVA. *Rozpočtové určení daní*. [online]. [cit.11.12.2019]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/rozpoctove-urceni-dani>.

MINISTERSTVO FINANCÍ. *Daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění a hazardní hry*. [online]. [cit.9.10.2019]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

MINISTERSTVO FINANCÍ. *Poslanci schválili novelu zákona přinášející online finanční úřad*. [online]. [cit.13.3.2020]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/poslanci-schvalili-novelu-zakona-prinase-37533>.

MINISTERSTVO FINANCÍ. *Rozhovor ministryně financí pro ČT1 o zrušení superhrubé mzdy a stravenkovém paušálu*. [online]. [cit.13.3.2020]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2020/rozhovor-ministryne-financi-pro-ct1-o-zr-37130>.

OECD. *Tax Revenue*. [online]. [cit.1.5.2019]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/tax/tax-revenue.htm>.

Zákony

ČESKO. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

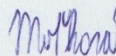
Seznam zkratek

DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DZD	Dílčí základ daně
EET	Elektronická evidence tržeb
EU	Evropská unie
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
FO	Fyzická osoba
HDP	Hrubý domácí produkt
k.s.	Komanditní společnost
kW	kilowatt
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NČZD	Nezdanitelná část základu daně
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
p. b.	Procentní bod
PO	Právnícká osoba
v.o.s.	Veřejná obchodní společnost
ZD	Základ daně
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZTP/P	Zvlášť těžké postižení s průvodcem

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24.4.2020.

Bc. Kamila Motřková

Seznam příloh

Příloha 1: Daňové přiznání 2019 – příklad č. 1

Příloha 2: Daňové přiznání 2019 – příklad č. 2

Příloha 3: Daňové přiznání 2019 – příklad č. 3

Příloha 4: Daňové přiznání 2019 – příklad č. 4

Příloha 5: Daňové přiznání 2019 – příklad č. 5